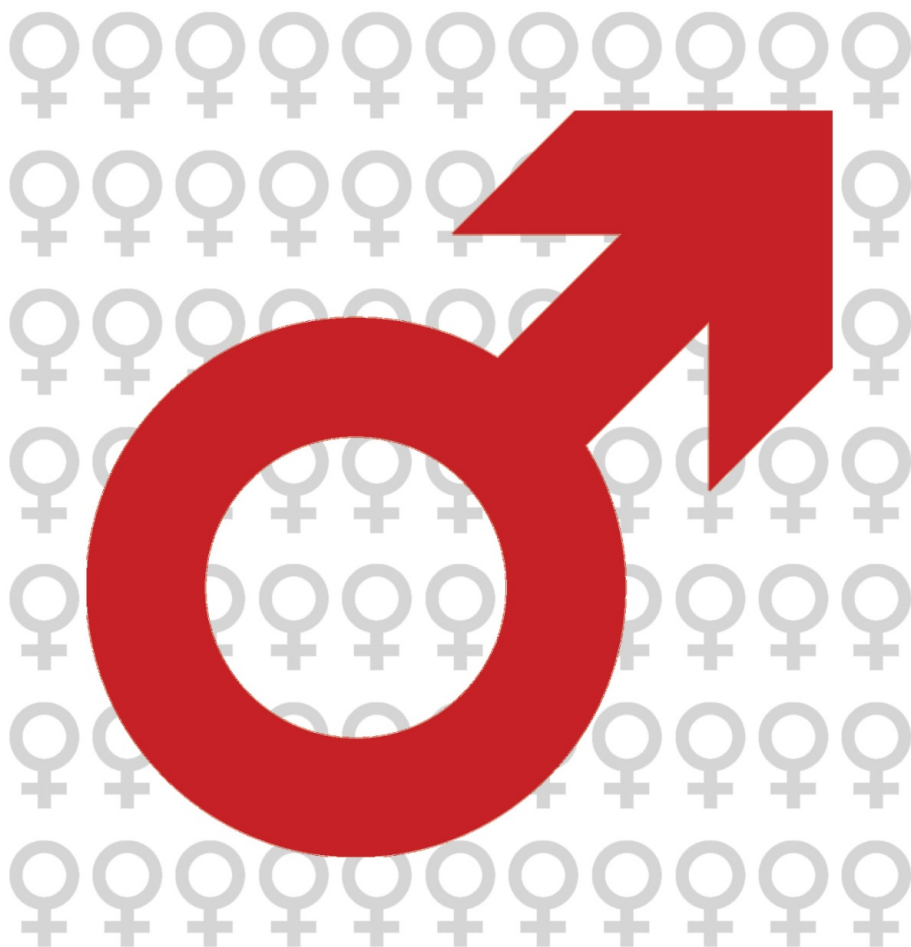

Městská knihovna v Praze

Nadsamec

Alfred Jarry

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Nadsamec

Moderní román

Alfred Jarry

Přeložil Jaroslav Zaorálek

Znění tohoto textu vychází ze souborného díla [Nadsamec : moderní román. Messalina : román ze starého Říma](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Agentura Tip Š v roce 1990. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (Alfred Jarry: Nadsamec), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 22. 8. 2018.

OBSAH

I. DRAŽBA.....	6
II. SRDCE ANI VLEVO, ANI VPRAVO.....	19
III. JE TO SAMIČKA, ALE JE TO VELMI SILNÉ.....	22
IV. NEPATRNÁ ŽENUŠKA.....	34
V. ZÁVOD NA DESET TISÍC MIL	39
VI. ALIBI.....	56
VII. DÁMY SAMY.....	62
VIII. VAJÍČKO	68
IX. INDIÁN, TAK VELEBENÝ THEOFRASTEM.....	72
X. KDO JSI, LIDSKÝ TVORE?	78
XI. A VÍCI!	79
XII. Ó, KRÁSNÝ SLAVÍČKU... ..	81
XIII. OBJEV ŽENY.....	88
XIV. LÁSKOU POSEDLÝ STROJ.....	95

I. DRAŽBA

Láska je akt, nemající významu, protože je možné opakovat jej nesčetněkrát.

Všichni obrátili oči k tomu, jenž právě řekl takový nesmysl.

Hosté Ondřeje Marcueila na luranceském zámku dospěli toho večera k hovoru o lásce, neboť tento námět, a to tím spíše, že tam byly dámy, byl svorně uznán za nejlépe vybraný a i v tom září devatenáctsetdvacet za nejvhodnější k tomu, aby se hovor vyhnul trapným debatám o obchodech.

Bylo tam vidět slavného amerického chemika Williama Elsona, vdovce, doprovázeného dcerou Ellenou, přebogatého inženýra, elektrotechnika a konstruktéra automobilů a aeroplánů, Arthura Gougha s chotí, generála Sidera, senátora Saint-Jurieua s baronkou Pusice-Euprepíí de Saint-Jurieu, kardinála Romualda, herečku Henriettu Cynovou, doktora Bathybiuse a jiné.

Tyto různé a významné osobnosti by byly mohly omladit všední hovor i bez úsilí o paradox prostě tím, že by každá z nich volně vyjádřila své originální myšlenky; ale společenská slušnost hned omezila řeči těch duchaplných a slavných lidí na zdvořilou bezvýznamnost společenské zábavy.

Proto tedy měla ta neočekávaná věta účinky stejné, jako jsou – do dnes špatně analyzované – účinky, jež má kámen hozený do žabího močálu: po velmi krátkém zmatku všeobecný zájem.

Byla by mohla mít především tento výsledek: úsměvy, naneštěstí však ji řekl hostitel.

Tvář Ondřeje Marcueila tvořila v té společnosti skvrnu stejně nápadnou jako ten jeho aforismus: nikoli ovšem svou zvláštností, nýbrž – je-li možné spojovat ta dvě slova – svou charakteristickou bezvýznamností:

jsouc bílá jako náprsenky, jimiž se vzdouvaly vesty, byla by splývala s dřevěným obložením, zsinálým v elektrickém světle, kdyby nebylo inkoustové obruby jeho vousů, jež nosil v podobě obojku, a jeho vlasů, trochu dlouhých a uměle kadeřených patrně proto, aby zakryly začínající pleš. Jeho oči byly patrně černé, ale jistě slabé, protože byly schovány za tmavými skly zlatého skřipce. Marcueilovi bylo třicet let; byl prostředně vysoký a zdálo se, že i tuto postavu se zálibou ještě snižuje tím, že chodí sehnutý. Jeho zápěstí, útlá a tak zarostlá, že se úplně podobala jeho křehkým kotníkům, zakrytým černými hedvábnými ponožkami, jeho zápěstí – stejně jako jeho kotníky – budila dojem, že celé jeho tělo je jistě neobyčejně slabé, aspoň soudíc podle toho, co z něho bylo vidět. Mluvil hlasem hlubokým a volným, jako by pečlivě šetřil dechem. Měl-li honební lístek, jeho zevnějšek na to jistě neukazoval: kulatá brada, oválná tvář, obyčejný nos, obyčejná ústa, obyčejná postava... Marcueil ztělesňoval typ obyčejného člověka tak dokonale, že to opravdu bylo neobyčejné.

Věta zněla jako žalostná ironie, slabě zašeptaná ústy té loutky: Marcueil jistě nevěděl, co říká, protože nebylo známo, že by měl milenkou, a dalo se předpokládat, že jeho zdravotní stav mu zakazoval lásku.

„Nastala chvíle mrazivého chladu“ a někdo se chystal rychle změnit námět rozhovoru, ale Marcueil už zase řekl:

— Mluvím, pánové, vážně.

— Já jsem se domnívala, že láska je cit, řekla upejpavě nijak mladá Pusice-Euprepie de Saint-Jurieu.

— Možná, milostivá paní, řekl Marcueil. Stačí dohovorit se o tom... co rozumíme tím slovem cit.

— To je duševní pojem, pospíšil si kardinál.

— Něco podobného jsem v mládí četl u spiritualistických filozofů, dodal senátor.

— Zesláblý vjem, řekl Bathybius: čest budiž vzdána anglickým asociacionistům.

— Já bych se skoro přikláněl k doktorovu názoru, řekl Marcueil: patrně nějaký zmíněný akt, to jest: ne docela akt, nebo lépe: akt možný.

— Připustíme-li tuto definici, řekl Saint-Jurieu, akt skutečně by vylučoval lásku?

Henrietta Cynová nápadně zazívala.

— To jistě ne, řekl Marcueil.

Dámy usoudily, že je jejich povinností připravit se k červenání za vě-
jíři nebo k tomu, aby jimi zakryly, že se nečervenají.

— To jistě ne, pokračoval, pakliže po aktu dokončeném následuje
vždy akt jiný, který v sobě podržuje to... citové, že se naplní teprve za
chvíli.

Tentokrát se mnozí neubránili úsměvu.

Jejich hostitel jim to zřejmě dovoľoval, bavě se rozvíjením svého pa-
radoxu.

Bylo už často pozorováno, že právě bytosti tělesně nejslabší se nej-
více – v obraznosti – zajímají o výkony fyzické.

Jenom doktor chladnokrevně namítl:

— Ale opakování nějakého životního aktu má za následek odumření
tkání nebo jejich intoxikaci, jíž se říká únava.

— Opakování vytváří zvyk a obratnost, odvětil stejně vážně Marcueil.

— Hurá! Trénink! zvolal Arthur Gough.

— Imunita! řekl chemik.

— Výcvik! řekl generál.

A Henrietta Cynová zažertovala:

— K počtě... zbraň! Raz, dva, tři.

— Tak je to správné, slečno, usoudil Marcueil, chcete-li laskavě počít-
tat dále až do vyčerpání nekonečné řady čísel.

— Nebo – aby to bylo kratší – do vyčerpání lidských sil, poznamenala
pěkným šepavým hlasem paní Arabella Goughová.

— Lidské síly, milostivá, nemají mezí, řekl klidně Ondřej Marcueil.

Přes tuto novou příležitost, kterou mluvčí k tomu poskytl, hosté se
už neusmívali: podle jistoty, s níž byla ta větička řečena, dalo se tušit,
že Marcueil tím někam míří. Ale kam? Celý jeho zevnějšek ukazoval, že
je méně než kdo jiný schopen pustit se na nebezpečnou cestu příkladů
osobních.

Ale očekávání bylo zklamáno: přestal na tom, co řekl, jako by byl diskusi nezvratně zakončil všeplatnou pravdou.

Mlčení přerušil podrážděně zase doktor:

— Chtěl jste tím snad říci, že jsou orgány, které pracují a skoro zároveň odpočívají, takže to budí dojem, jako by se nezastavovaly nikdy...

— Srdce! Zůstaňme citoví, řekl William Elson.

— ... leda po smrti! zakončil Bathybius.

— To jistě stačí k představě nekonečné práce, poznamenal Marcueil, počet stažení a roztažení srdce během lidského života, nebo i jenom během jediného dne, předstihuje všechna představitelná čísla.

— Ale srdce je velmi prostá svalová soustava, opravil ho doktor.

— Mé motory se ovšem zastavují, když už nemají benzín, řekl Arthur Gough.

— Bylo by možné, namítl chemik, vymyslet nějaký pokrm pro lidský motor, který by, stále jej posiluje, do nekonečna oddaloval svalovou a nervovou únavu. Nedávno jsem vyrobil něco takového...

— Zas ten váš *Perpetual-Motion-Food*, řekl doktor. Pořád o tom mluvíte, ale vidět to nikde není. Myslil jsem, že jste toho jistě poslal našemu příteli...

— Čeho? zeptal se Marcueil. Zapomínáte, milý příteli, že mezi jiným mám také tu chybu, že neumím anglicky.

— *Živná látka pro ustavičný pohyb*, přeložil chemik.

— Lákavé jméno, řekl Bathybius, co o tom soudíte Marcueili?

— Víte přece, že nikdy neužívám léků... přestože nejlepší můj přítel je lékař, dodal rychle, ukláněje se Bathybiusovi.

— Ten člověk opravdu příliš zálibně připomíná, že nic neví, ani vědět nechce, a že je, dareba, chudokrevný, zabručel doktor.

— Je to chemie, myslím, málo potřebná, pokračoval Marcueil, obračeje se k Williamu Elsonovi. Podle mého mínění složité soustavy svalové a nervové úplně odpočívají, zatímco jejich „symetrické složky“ pracují. Je dobře známo, že každá cyklistova noha, zatím co pracuje noha druhá, odpočívá, ba těží i z automatické masáže, stejně posilující jako jakékoli odborné ošetření...

— Hled'me! řekl Bathybius. Kde jste se to dověděl? Vy přece nejedíte na kole?

— Tělesné výkony, milý příteli, to pro mne nic není; nejsem dost mrštný, řekl Marcueil.

— Inu, zabručel zas doktor, to je zaujatost: nic neznat, v duševním a tělesném... Ale proč? Vypadá ovšem uboze.

— Účinky mého *Perpetual-Motion-Foodu* můžete posoudit jako prostý pozorovatel fyzických výkonů, aniž budete nucen osobně okusit jejich nepříjemností, řekl Marcueilovi William Elson. Pozitří začíná závod, při němž bude cyklistické družstvo živeno jen a jen mým vynálezem. Není-li vám nepříjemné poctit mě svou přítomností u cíle...

— S čím závodí to družstvo? zeptal se Marcueil.

— S vlakem, řekl Arthur Gough. A odvažují se tvrdit, že má lokomotiva dosáhne rychlostí, o nichž se ještě nikomu ani nesnilo.

— Ach...? A trať je dlouhá? zeptal se Marcueil.

— Deset tisíc mil, řekl Arthur Gough.

— Šestnáct set třiadvadesát kilometrů dvě stě metrů, vysvětlil William Elson.

— Taková čísla, to už nic neříká, posteskla si Henrietta.

— Je to víc než vzdálenost z Paříže k Japonskému moři, vyjádřil se přesněji Arthur Gough. Protože mezi Paříží a Vladivostokem nemáme přesně těch svých deset tisíc mil, obracíme ve dvou třetinách cesty, mezi Irkutskem a Stryjenskem.

— Tak aspoň, řekl Marcueil, bude cíl v Paříži, a to je lepší. Jak dlouho to bude trvat?

— Na závod počítáme pět dní, odpověděl Arthur Gough.

— To je hodně dlouhá doba, poznamenal Marcueil.

Chemik a konstruktér se přemáhali, aby nepokrčili rameny při této poznámce, která prozrazovala u jejich hostitele naprostou neznalost věci.

Marcueil se opravil:

— Chci říci, že sledovat závod by bylo zajímavější, než čekat u cíle na jeho konec.

— Vezeme s sebou dva spací vagóny, řekl William Elson. Můžete jet s námi, chcete-li. Mimo dva strojníky jedeme jenom tři: má dcera, já a Gough.

— Má žena nejede, řekl Gough. Je příliš nervózní.

— Nevím, jsem-li také já nervózní, řekl Marcueil, ale to vím, že ve vlaku mívám vždy mořskou nemoc a strach před nějakými nehodami. Má usedlá bytost tedy s vámi nebude, ale kéž vás doprovází mé přání všeho zdaru.

— Ale uvidíte aspoň příjezd k cíli? naléhal Elson.

— Aspoň příjezd uvidět se vynasnažím, přisvědčil Marcueil, zdůrazňuje ta slova zvláštním způsobem.

— Co je to ten váš *Motion-Food*? zeptal se chemika Bathybius.

— Jistě uznáte, že to nemohu říci... leda snad, že je vyrobeno na podkladě strychninu a alkoholu, odpověděl Elson.

— Strychnin ve větší dávce je posilující lék, to je dobře známo; ale alkohol? Na posílení závodníků? Vy žertujete, zvolal doktor; ty vaše teorie se mi nějak nelíbí.

— Zdá se mi, že se vzdalujeme od srdce, řekla zatím paní Goughová.

— Pánové, vraťme se k tomu, navrhl zpěvavým hlasem Ondřej Marcueil.

— Milostné síly lidské jsou ovšem patrně nekonečné, pokračovala paní Goughová, ale jak to jeden z pánů před chvílí řekl, jde o to dorozumět se; bylo by tedy zajímavé zjistit, na které místo té... nekonečné řady čísel staví mužské pohlaví nekonečno.

— Četl jsem, že Cato Starší je určoval číslem dvě, zažertoval Saint-Jurieu; ale to bylo jednou v zimě a jednou v létě.

— Nezapomínejte, přáteli, že to byl šedesátiletý stařec, poznamenala jeho žena.

— To je hodně, zabručel do vousů generál, ale nebylo zřejmé, které z těchto dvou čísel tím myslí.

— V *Herkulových pracích*, řekla herečka, král Lysius nabízí Alcidovi pro jednu noc svých třicet panenských dívek a zpívá:

*Co třicet na tebe? To jistě jen hrou by se ti zdálo;
já omlouvám se, že ti jich nabízím jenom tak málo!*

— Ach, to je jen zpíváno, namítla paní Goughová.

— Pak to tedy nestojí za to... řekl Saint-Jurieu.

— ... aby to bylo *uděláno*, přerušil ho Marcueil. A pak: kdo zaručuje, že by to bylo *uděláno jenom třicetkrát*?

— Neklamou-li mě mé klasické vzpomínky, řekl doktor, autoři *Herkulových prací* mytologii patrně zlidštili; tuším, že v Diodorovi Sicilském je psáno: *Herculem una nocte quinquagin-ta virgines mulieres reddidisse*.

— To znamená?, zeptala se Henrietta.

— Padesát panen, vysvětlil senátor.

— Tentýž Diodor, drahý doktore, zmiňuje se o jistém Proculovi, řekl Marcueil.

— Ano, odpověděl Bathybius, o muži, který si dal svěřit sto sarmatských panen a k tomu, aby je mohl, jak praví text, „constuprare“, vyžádal si jenom čtrnáct dní.

— To je v *Pojednání o bláhovosti vědy*, kapitola třetí, potvrdil Marcueil. Ale čtrnáct dní! Proč ne tři měsíce?

— *Tisíc a jedna noc*, vzpomněl si William Elson, vypravuje, že třetí saaluk, královský syn, měl čtyřicet mladíc, každou čtyřicetkrát ve čtyřiceti nocích.

— To jsou orientální fantazie, uznal za svou povinnost vysvětlit Arthur Gough.

— Jiný příklad z Orientu, který není příkladem pro věřící, třebaže je zaznamenán v posvátné knize, řekl Saint-Jurieu: Mohamed se v koránu chlubí, že v sobě sdružuje sílu šedesáti mužů.

— To ještě neznamená, že by mohl šedesátkrát pomilovat ženu, znamenala dost vhodně senátorova manželka.

— Nikdo už nepřisazuje? zeptal se generál. Myslím, že hrajeme manillu! A tato hra je méně vážná. Nehraji.

Všichni zvolali:

— Oh, generále!

— A co když jste byl v Africe? zašeptala mu zlomyslně pod bradku Henrietta Cynová.

— V Africe? řekl generál. To je něco jiného. Ale nebyl jsem tam za války. Je možné, že za války došlo jednou nebo dvakrát k znásilnění...

— Jednou nebo dvakrát? To je také číslo, to jsou dokonce dvě čísla, ale mluvte přesněji, řekl Saint-Jurieu.

— To jsem řekl jen tak! Pokračuji, odpověděl generál. Byl jsem tedy v Africe jenom v míru; a co je povinností francouzského vojáka v cizině v mírových dobách? Chovat se jako divoch nebo spíše importovat tam civilizaci a to nejsvůdnější z ní: francouzskou galantnost k ženám? Však také, když alžírské domorodé ženy slyší, že přijeli naši důstojníci, hned přestávají být surovými Arabkami, které neznají dobrých způsobů, a volají: „Ach, Francouzi jsou zde, ti nás zas...“

— Generále, mám mladou dceru, řekl s jistou přísností a tak právě včas William Elson.

— Ale mně se zdá, řekl generál, že náš dosavadní rozhovor se všemi těmi ciframi...

— Bavíte se o obchodních záležitostech, pánové, pravda? zeptala se s příliš obdivuhodnou prostotou mladá Američanka.

William Elson pokynul Elleně, aby se vzdálila.

— Měly jsme napřed vyslechnout doktora, milé dámy, poznamenala paní Goughová, místo abychom trpělivě poslouchaly všechny ty nechutné odborné věci.

— Pozoroval jsem, řekl Bathybius, v pařížském blázinci slabomyslného a k tomu ještě padoucníci stíženého muže, který se po celý svůj život, jenž dodnes trvá, oddával téměř bez ustání pohlavnímu aktu. Ale... sám na sobě, a tím je mnohé vysvětleno.

— To je strašné! zvolalo několik žen.

— Chci tím říci, že mozkové podráždění vysvětluje vše, dodal doktor.

— Tedy ženy vás o ně olupují? zeptala se Henrietta.

— Vždyť jsem vás, slečno, upozornil, že to byl blbec od narození.

— Ale... mluvil jste přece o jeho... mozkových schopnostech! Nebyl tedy tak docela blbý, řekla Henrietta.

— Ostatně centrem těch emocí není mozek, nýbrž mícha, opravoval se Bathybius.

— V jeho míše bylo cosi geniálního, řekl Marcueil.

— Ježto však... nejsme v blázinci... jak je tomu jinde? zeptala se paní Goughová.

— Podle lékařského úsudku jsou toho lidské síly schopny devětkrát, nebo nanejvýš dvanáctkrát za čtyřiaadvacet hodin, a to jenom výjimečně, prohlásil Bathybius.

— Jest na hlasateli bezmezných lidských sil, aby odpověděl lidské vědě, řekl s mírnou přátelskou ironií William Elson hostiteli.

— Lituji, odpověděl Ondřej Marcueil v tichu, vzniklém vlivem všech poněkud posměšných zvědavostí, lituji, že své přesvědčení, nechci-li je úplně přehroutit, nemohu přizpůsobit obecnému mínění jako divoši ze střední Afriky, kteří, mají-li vyjádřit číslo větší než pět, ukazují – ať jde o šest nebo o tisíc – všech deset prstů a volají: „Mnoho, mnoho“; ale já jsem opravdu přesvědčen, že

... jistě jen hrou by se zdálo,

nejenom obcovat s třiceti nebo s padesáti panenskými dcerami krále Lysia, ale také porazit rekord toho indiána, „tak velebeného Theofrastem, Pliniem a rétozem Athénou“, který, jak podle těchto autorů píše Rabelais, „dělával to pomocí jisté byliny v jediném dni sedmdesátkrát i víckrát“.

— To je devětašedesát a jedna! zasmál se generál, zkušený v slovních hříčkách.

— *Septuagento coitu durasse libidinem contactu herbae cujusdam*, přerušil ho Bathybius. Myslím, že to je ta Pliniova věta podle Theofrasta.

— Autora *Charakterů*? zeptal se Saint-Jurieu.

— Ale ne! řekl doktor, autora *Historie rostlin a Původů rostlin*.

— Je to v Theofrastovi z Eresu, řekl Marcueil, ve dvacáté kapitole IX. knihy jeho *Historie rostlin*.

— „Pomocí jisté byliny“? přemýšlel chemik Elson.

— *Herbae cujusdam*, řekl s profesorskou vážností Bathybius, *cujus nomen genusque non posuit*. Ale Plinius v knize III., kapitole XXVIII., soudí, že to byla patrně dřev z větvívek pryšce.

— To jsme se toho mnoho nedověděli! řekla paní Goughová; to je jasné ještě méně, než když je tam napsáno: „jistá bylina“.

— Příjemnější je domnívat se, řekl Marcueil, že slova „jistá bylina“ byla připojena některým slabošským opisovačem, aby tím ducha čtenářů ochránil před ohromením, jež se mu patrně zdálo příliš prudké.

— S bylinou nebo bez byliny... za jeden den? To, pravda, znamená jeden jediný den v životě muže? zeptala se paní de Saint-Jurieu.

— Co člověk dělá jednoho dne, může tím spíše dělat denně, řekl Marcueil... Otázka zvyku... Ale byl-li ten člověk velmi výjimečný, jest opravdu možné, že se omezil na jediný den... Možná ovšem také předpokládati, že tak trávil svůj čas denně, že však jen jednou připustil diváky.

— Indián? přemítala Henrietta Cynová; rudoch s tomahavkem a se skalpy jako v Cooperovi?

— Ne, mé dítě, řekl Marcueil, byl to vlastně Ind, ale země při tom nic neznamená. Jsem téhož mínění jako vy, ta Rabelaisova věta zní velebně: „Ind, tak slavený Theofrastem“, a bylo by škoda, kdyby to nebyl opravdový indián, delavarský nebo hurónský, aby vaše imaginární dekorace byla skutečněna.

— Ind? řekl doktor. Vskutku, kdyby nepravděpodobnost nebyla tak zjevná... Indie je země různých prostředků, dráždivých smyslnost.

— Kapitola XX. v IX. knize Theofrasta z Eresu je opravdu věnována dráždivým prostředkům, řekl Marcueil, ale opakuji vám, – a trochu se vzrušil a za skřipcem mu zasvítily oči –, já myslím, že ani ta bylina ani vlast toho muže nemají žádný význam a že by dokonce ještě spíše nějaký běloch... Ale, dodal, skoro jako by mluvil sám se sebou, u mužů z neznámých zemí by se zdál méně zvláštním, méně neuvěřitelným ten

hrdinský výkon... protože, jak se zdá, je to jakési hrdinství!... Ale buď jak buď, *to, co udělal muž jeden, může udělat také druhý.*

— Víte, kdo první řekl to, co si tu bručíte do vousů? přerušila ho paní Goughová, která byla hodně sčtlá.

— Co to?

— Právě tu vaši větu: „Co udělal jeden člověk...“

— Ach, ano, ale nemyslí jsem na to. Hrome, je to v *Dobrodružstvích barona Prášila*, řekl Marcueil.

— To jméno je mi neznámo, řekl generál.

— Býval to plukovník, generále, řekla mu šeptem paní Goughová, husarský plukovník... V Německu se jmenuje baron von Münchhausen, ve Francii baron de Crac.

— Ach, už vím: lovecké historky, řekl generál.

— Opravdu, pane, řekla Marcueilovi paní de Saint-Jurieu, nebylo možné naznačit nějak duchaplněji, že rekord toho Inda by mohl porazit jenom... no... ten husar, také rudoch... v rudých kalhotách... obdařený velkou obrazností!

— Tam tedy, dodala Henrietta Cynová, jste chtěli dospět a tam jste nás chtěli zavést!? Velmi obratně jste zakončili dražbu tím, že jste jakožto...

— ...nejvíce nabízejícího, jen to řekněte! pomohl jí Saint-Jurieu.

— ...jmenovali člověka, který dovede výborně... plácát.

— Stačí, že má pořádný jazyk a že jej má na svém místě, řekl generál.

— Stejně jako v Africe, vyhrkla Henrietta... Řekla jsem hloupost.

— Pánové, řekl dost hlasitě a velmi vážně Marcueil; myslím, že baron Prášil udělal vše, co říká, ba myslím, že udělal ještě víc.

— Tedy dražba není ještě skončena? zeptala se se zájmem paní Goughová.

— Už je to trochu otravné! prohodila Henrietta Cynová.

— Hled'te, Marcueili, řekl Bathybius, je přece nesmysl, že by člověk, tak jako tento mytický baron, dovedl skočit na koni přes rybník, obrátit se v polovici cesty, protože vidí, že vzal malý rozběh, a vrátit se i s ko-

něm na břeh tím, že sebe i koně nadzdvihne, omotav si koňův ohon kolem zápěstí... To odporuje všem fyzickým zákonům, dodal Bathybius.

— Ale v tom přece není nic erotického, poznamenal mrzutě senátor.

— Ani nemožného, dodal Marcueil.

— Pán se vám posmívá, řekla svému choti Pusice-Eupredie.

— Baron Prášil, pokračoval Marcueil, dopustil se jediné chyby: že totiž o svých dobrodružstvích vypravoval *potom*. Je-li, jak ochotně uznávám, dost překvapující, že je zažil...

— To jistě! zvolala Henrietta Cynová.

— V předpokladu ovšem, že je zažil! opakoval s neústupnou rozvážností doktor.

— Je-li překvapující, že je zažil, pokračoval, nedávaje se nijak vyrušovat, Marcueil, je jistě mnohem méně překvapující, že mu nebylo věřeno. A to je veliké baronovo štěstí! Neboť je vůbec možné představit si nesnesitelný život, jaký by v závistivé a zlomyslné lidské společnosti měl muž, jehož život by byl vyplněn takovými divy? Divy pravím zase jen proto, že to jako divy vypadá. Lidstvo by ho udělalo odpovědným ze všech nevysvětlitelných skutků a zločinů, jejichž pachatelé by nebyli vypátráni, podobně jako bývali upalováni čaroději...

— Byl by zbožňován jako Bůh, řekla Ellen Elsonová, kterou její otec zavolal nazpět, když se zábava zásluhou barona Prášila stala zase přístupnou dívkám.

— A jaké volnosti by se těšil, končil Marcueil, povážíme-li, že kdyby i zločiny páchal, všeobecná nedůvěra v jeho pravdomluvnost by ho opatřila dostatečným alibi!

— Pak tedy, pane, zašeptala paní Goughová, jak je to možné, že jste před chvílí byl tak blízko toho, abyste barona napodobil?

— Nic jsem nevypravoval *potom*, milá paní, řekl Marcueil, protože nejsem bohužel z lidí, kteří zažili dobrodružství, hodná toho, aby byla vypravována...

— Když vypravujete vy, tedy... *napřed*? zeptala se Henrietta Cynová.

— Vypravovat co? A *napřed*? *Před* čím? odpověděl Marcueil. Hled'te, milá slečno, nechme těch „loveckých“ historek, jak velmi správně říká náš starý přítel generál.

— Výborně, drahý příteli! Já aspoň věřím jenom to, co je uvěřitelné, souhlasil s hostitelem Sider.

Ellen Elsonová se přiblížila k Marcueilovi, sehnutějšímu než kdy jindy, zestárlejšímu naježeným vousem a očima pohaslejšíma za skřipcem. Byl v svých bezvýrazných večerních šatech směšnější a žalostnější než nějaká masopustní maska: sklo, zlato a vousy zakrývaly jeho tvář; i zuby byly neviditelné za houštím převislého kníru. Panna vbodla svůj pohled do neživého pohledu skřipce a zašeptala:

— Já v toho indiána věřím!

II.

SRDCE ANI VLEVO, ANI VPRAVO

Vyjma při narození se Ondřej Marcueil zprvu ženy nedotkl, protože byl krmen kozím mlékem jako nějaký prostý Jupiter.

Ježto mu otec zemřel, byl do svého dvacátého roku vychováván matkou a starší sestrou; prožil tedy mládí v bázlivé čistotě – má-li katolicismus pravdu, když pod trestem pekelných muk nazývá čistotou nevšímavost k jistým částem těla.

Ve dvanácti letech, oblečen ještě do volného kabátku a krátkých širokých kalhotek, dospěl k slavnostnímu prvnímu přijímání a krejčí mu vzal míru na první mužské šaty.

Malý Ondřej nepochopil dobře, proč muži – to jest chlapci, jimž je víc než dvanáct let, – nemohou už být oblékáni švadlenami... a ještě nikdy neviděl své pohlaví.

Do zrcadla se na sebe vždy díval jen oblečen, když měl někam jít. Usoudil, že je velmi ošklivý v těch nových dlouhých kalhotách... A jeho kamarádi byli přece tak pyšní, když je poprvé oblékli!

Ostatně i krejčí viděl, že jeho dílo nějak „nesedí“. Něco pod opaskem, ale docela blízko opasku, dělalo na kalhotách nehezky záhyb. Krejčí zašeptal několik rozpačitých slov matce, která se začervenala, a Marcueil nejasně vytušil, že je na něm něco zrudného – jinak by přece nebyli o něm v jeho přítomnosti mluvili tak potichu – že není jako každý jiný mladík.

— „Být, až doroste, stejný jako všichni,“ tato věta ho posedla.

— Vpravo, řekl krejčí tajuplně, jako by se bál, aby nepostrašil pacienta. Patrně tím mínil: srdce je vpravo.

Ale je možné, aby srdce, byť i u dospělých, bylo pod opaskem?

Krejčí se tvářil zaraženě, přihlazuje bez jakékoli špatné myšlenky to nezvyklé místo palcem.

Příštího dne po opravě a novém měření, které nedopadlo lépe, nové zkoušení šatů.

Neboť mezi *vlevo a vpravo* je jiný směr: *nad*.

Ondřej, z něhož matka – jako všechny matky z dobrých rodin, ba i jiné – chtěla mít vojáka, zapřísáhl se, že už nikdy nezaviní, aby krejčí měli škody odmítnutím zboží, a vypočítal si, že má ještě osm let času na to, aby napravil svou zřůdnost, než bude nucen zahanbeně ji odhalit před odvodní komisí.

Protože zůstával trvale neposkrvněn, neměl příležitostí uslyšet, je-li to opravdu nějaká zřůdnost.

A když dospěl k tomu, že poznal dívky – to se stává podle dávného obyčeje po maturitě a Marcueilovi byl na gymnáziu odpuštěn jeden rok, takže k tomu „poznání“ dospěl o rok dříve –, dívky si jistě řekly, že není tak jako jiní muži „mužem“ jenom po několik vteřin, protože k nim nevházel jenom „na moment“.

Celých pět let myslíval stísněně na církevní text:

Hostemque nostrum comprime...

Pět let užíval brom, pil leknínový odvar, snažil se vyčerpávat tělesnými cviky, ale dosáhl tím jenom toho, že velmi zesílil, sešněroval se popruhy a lehával si na břicho, stavěje proti vzpouzející se Bestii celou váhu svého hutného siláckého těla.

Později, mnohem později si řekl, že tím vším možná jenom tlačoval nějakou sílu, která by se vůbec nebyla projevila, kdyby neměla podle příkazu svého osudového určení něco vykonat.

Tehdy nastala reakce: s šílenou zběsilostí sháněl milenky, ale ani ony, ani on při tom neokoušeli rozkoše: pro něho to bývala potřeba, potřeba tak „přirozená“, a pro ně dřina.

S rozvahou zkusil různé neřesti „proti přírodě“, právě jen tak, aby z vlastní zkušenosti poznal, jaká propast dělí jeho sílu od síly jiných mužů.

Matka mu umřela; tehdy našel v rodinných zápisech zmínku o podivném člověku, který byl tak trochu jeho předkem, třebaže nijak nepřispěl k jeho zrození, o prastrýci z matčiny strany, který umřel příliš brzy a patrně mu odkázal „své schopnosti“.

K úmrtnímu listu byla připojena lékařská zpráva, jejíž prostoduchý a mluvnický nesprávný text zde citujeme, a k ní byl hrubou černou nití přišit kousek plátna, napojený zvláštními škrobovými skvrnami.

„August-Ludvík-Samson de Lurance, umřevší 15. dubna 1849 ve věku dvacetidevíti měsíců a třinácti dnů následkem nepřetržitého dávení; ježto si až do konce svého života uchoval povahovou nezdolnost, neobvyklou v jeho věku, příliš plodná (sic) obrazotvornost a k tomu jeho *organismus*, *příliš ohnivý se zřetelem k jistému rozvoji*, mocně přispěly k bolestné lítosti, do níž byla jeho rodina navždy pohroužena. Bůh mu buď milostiv!“

Dr. (nečitelný podpis)

Od té chvíle by ani nějaká nestvůra, nějaká lidská zrůda, štvaná barumským podnikatelem, nebyla vyvinula víc důmyslu než Ondřej Marcueil za tím účelem, aby se úplně přizpůsobil všem lidem. Přizpůsobivost okolí, „mimetismus“, je zákonem uchování života. Mnohem jistější než zabíjet bytosti slabší je napodobovat je. Delší život si neuhájí nejsilnější, neboť *jsou sami*. Je veliké umění přetvořit svou duši k podobě duše svého domovníka.

Ale proč Ondřej Marcueil pocíťoval potřebu skrývat se a zároveň se prozrazovat? Zapírat svou sílu a dokazovat ji? Patrně aby vyzkoušel, zdali jeho maska dobře přiléhá...

Možná také, že se tak bez jeho vědomí projevovalo to „zvíře“.

III.

JE TO SAMIČKA, ALE JE TO VELMI SILNÉ

Hosté odcházeli.

Jejich siluety, zahalené do kožišin, se dvojím proudem rozlily doprava a doleva po vysokém schodišti před průčelím domu.

Potom to pod elektrickými koulemi na pěti železných sloupech, rozestavených nepravidelně v stromořadí, bylo kmitání jiných světél, dusot koňských podkov, hukot několika aut.

William Elson a jeho dcera s manželi Goughovými odjížděli na fantastickém, rudém a supícím stroji, který již po několika velkých klouzavých skocích zmizel.

Různé jiné povozy odjížděly v řadě za sebou a za chvíli bylo před zámkem slyšet už jen šelest vody, proudící v nádržích.

Zámek Lurance, Ondřejovo dědictví po matce, byl vystavěn za Ludvíka XIII., ale zdálo se naprosto přirozeným, že ohromné svítlny z kutého železa byly doplněny obloukovkami a že síla vodních proudů poháněla stroje vyrábějící energii pro elektrické světlo. Stejně se zdálo, že stromořadí, která si – rozbíhající se v širokých paprscích do nedohledna – podrobovala všechny obzory, nebyla dělána pro pomalou jízdu v kočárech, nýbrž že architekt v jakési geniální nejasné předtuše určil je o tři sta let napřed pro moderní dopravní prostředky. Je jisté, že by nebylo nejmenšího důvodu pro to, aby lidé dělali trvanlivé věci, kdyby nejasně tušili, že jejich dílo musí čekat na nějaký přírůstek krásy, který jsou neschopni dát mu dnes, který však mu chystá budoucnost. Člověk netvoří věci veliké: nechává je velikými se stát.

Zámek Lurance je vzdálen několik málo kilometrů na jihozápad od Paříže; a Marcueil, zřejmě jaksí podivně rozrušený tím večerním rozhovorem, zastřel svou touhu po rozptýlení zdvořilostí k hostům: sám zavezl do Paříže doktora a generála.

Z ohledu na generála, vzpírajícího se moderním vozidlům, a protože poblíž zámku nebylo nádraží, dal zapřáhnout kočár.

Počasí bylo suché, jasné a studené. Silnice zvučela, jako by byla z lepenky. Za necelou hodinu dojeli na náměstí Hvězdy, a ježto nebylo ještě pozdě – sotva dvě hodiny po půlnoci –, vešli do kteréhosi anglického baru.

— Dobrý večer, Marku Antonie, řekl Bathybius barmanovi.

— Vy jste zde znám? zeptal se generál.

— Cožpak ten statný chlapík má zákonné právo na jméno tak shakespeareovsky římské? zeptal se Marcueil.

— Slyšel jsem, odpověděl Bathybius, že této historicko-dramatické přezdívky se mu dostalo za nevšední, slavnostní vážnost, s níž oslovuje své zákazníky, vážnost, kterou prý nelze srovnávat s ničím jiným než s vážností, s níž Shakespearův Marcus Antonius pronáší tu klasickou řeč nad Caesarovým hrobem. A jeho zákazníci, žokejové, trenéři, podniky, boxeři, vesměs velcí přátelé rvaček, velmi často potřebují, aby jim bylo promluveno do duše.

— Doufám, že to brzy budeme moci posouditi; pobavíme se tím, řekl Marcueil.

Byli obslouženi. Generál pil těžké pivo, doktor světlé lehké a Marcueil, který zásadně – vyjma když pro zábavu říkal nějaké paradoxy – pěstoval střední cestu, požádal o stejnou směs těch dvou piv, *half-and-half*.

Přes doktorovo upozornění byl bar klidný; zazníval hovor hostů právě jen tak, že se mohli klidně bavit, nikým v tom ruchu neslyšení.

Doktor, chtěje se Marcueilovi šetrně posmívat, neubráníl se, aby se nevrátil k věci, o níž se mluvilo na zámku. Byl vlastně trochu podrážděn, že jeho přítel, byť jen žertem, nenechal poslední slovo autoritě slavného učenice.

— Ted', když jsme zde jenom muži, řekl, malou poznámku, abychom skončili s těmi vašimi mytologiemi: ti Proculové, Herkulové a jiní báječní hrdinové neshledávali ještě dost čestnými ty své číselné a neméně než jejich původci báje výkony. Byla to pro ně „hračka“, jak říkáte:

proto patrně hráli s velikými obtížemi. Panny! Mnoho panen! Nuže, je dávno lékařsky...

— A na základě zkušeností, neboť tuším, co chcete říci, přerušil doktora generál.

— Je dávno lékařsky zjištěno, že pohlavní styk s pannou je tak obtížný a bolestný, že muž nemá chuť nebo možnost opakovat jej často.

— Na to náš počestný přítel nevzpomněl! řekl generál.

— Odpověď je prostá, řekl Marcueil. Abychom vzali nějaký příklad historický – nebo mytologický, je-li vám milejší nazývat to tak – je zřejmě nutné připustit, že Herkules byl celou svou bytostí zdatnější než jiní muži, pokud se týče... jak bych to řekl... postavy, tělesné síly...

— Kalibru, řekl generál. Dámy zde nejsou – a pak, je to odborný vojenský výraz.

— Gynekologové znají *polopanny*, pokračoval Marcueil; i když připustíme, že méně běžní jsou... *polobohové*... přece jen je jisté, že pro... *jisté muže jsou všechny ženy více méně pannami*...

— Dbejte, prosím, aby závěr nevybočoval z mezí premis, žádal doktor; neříkejte: pro jisté muže, jenom pro Herkula, prosím...

— A ten už nežije, uznal za vtipnou poznámku generál.

— Ten... už nežije, opravdu... zapomněl jsem, řekl zvláštním hlasem Marcueil. Tedy jiný příklad: předpokládejte, že nějaká žena by snesla jistý počet pohlavních aktů, řekněme pětadvacet... abychom měli jasnější představu, jak říkávají profesori...

— V jedné zpěvohře je: „ještě jednu hvězdičku do mého talířečku!“, zabručel napolo zlobně doktor. Už dost paradoxů, můj milý, neplýtvajte s nimi tak... chcete-li o tom debatovat vědecky... ačkoli to vše je už prodebatováno.

— S pětadvaceti *různými* muži, doktore!

— To už je přirozenější, řekl generál.

— Řekněte: vědecktější, opravil ho s neočekávanou mírností Bathybius.

— Co se stane fyziologicky? Tkáně, které jsou při tom podrážděny, se stahují...

Doktor zaprskal smíchy:

— Ach, no toto! Tkáně povolí, ochabnou, ba hůř než to.

— Kde jste viděl takovou hloupost? zeptal se generál. To také je nějaký historický příklad?

— Je to zase a stále velmi prosté, pokračoval Marcueil: žena, známá v historii tím, že přijala v svém loži za den víc než pětadvacet milenců, je...

— Messalina, zvolali oba jeho přátelé.

— Řekli jste! Nuže, v Juvenalovi je verš, který ještě nikdo nedovedl přeložit, a porozuměl-li mu někdo, nemohl uveřejnit jeho pravý smysl, protože jeho čtenáři by byli řekli, že je to nesmysl. Ten verš zní:

... Tamen ultima cellam
clausit, adhuc ardens *rigidae* tentigine vulvae.

— Potom je tam, řekl doktor:

Et lassata viris nec dum satiata recessit.

— To víme, řekl Marcueil; ale moderní kritika dokázala, že tento verš byl stejně jako všechny slavné verše podvržen. Slavné verše jsou stejně jako přísloví...

— Mudrosloví národů, poznamenal generál.

— Velmi důvtipně jste uhodl, generále. Jistě nezapřete, že národy vznikají shromážděním velikého počtu lidí nejvšednějších...

— No toto! začal generál.

— Jen poslouchajte, generále, řekl Bathybius, začíná to být zajímavé. Co tím vysvětlujete, Marcueili...?

— To, že Messalina, když opustila náručí pětadvaceti nebo i mnohem více mužů, je – překládám doslovně – *ještě žhoucí* (míním: *stále ještě uchována žhoucí*) majíc při tom... ale v překladu jsou ta slova trochu hrubá i pro mužskou společnost; a to ostatní je srozumitelné i bez překladu.

— Ano, rozumím poslednímu slovu toho verše, řekl generál, objednav si ještě sklenici piva.

— To není nejdůležitější, řekl Marcueil, nejdůležitější je to jeho přídavné jméno: *rigidae*.

— Nevím, jak bych mohl váš výklad vyvrátiti, řekl Bathybius, ale... Messalina byla chorobně smyslná, toť vše. Tento... hysterický příklad nedokazuje tedy nic.

— Právě ženy jsou jenom takové Messaliny, zabručel Marcueil tak tiše, že ho neslyšeli.

Potom pokračoval nahlas:

— Pohlavní ústrojí obou pohlaví jsou, pravda, doktore, složena z týchž, trochu obměněných složek?

— Značně obměněných, odpověděl doktor. Kam tím zase míříte?

— K tomu, co je docela logické, řekl Marcueil, že totiž není důvodů, proč by u muže, počínajíc jistým číslem, nemělo dojít k stejným fyziologickým úkazům jako u takové Messaliny.

— Snad *rigidi tentigo veretri*? Ale to je nesmysl, naprostý nesmysl, zvolal doktor. Právě nemožnost tohoto nezbytného úkazu bude vždy bránit tomu, aby muž číselně nepřekročil vědecky známé lidské síly!

— Pardon, doktore, z mého... rozumového výkladu vyplývá, že tento zjev se stává trvalejším a neodbytnějším tím více, čím více se člověk – překročiv je k číselnému nekonečnu – vzdaluje od lidských sil, a že je tedy výhodné překročit je v nejkratší možné nebo, chcete-li, myslitelné lhůtě.

Bathybius na to nechtěl ani odpovědět. A generála přestával hovor zajímat.

— Jiná otázka, doktore, trval na svém Marcueil. Nemyslíte, že muž, který se z miliónu příležitostí chopí jen jediné, je člověk umírněný? Člověk, v otázce pohlaví, velmi zdrženlivý?

Doktor se na něho podíval.

— Nuže, doktore, ničemu novému vás nenaučím, když řeknu, že příležitostí, nabízených přírodou rozplozovacímu aktu, že vajíček je u každé ženy...

— Ano, osmnáct miliónů, řekl suše Bathybius.

— Osmnáct denně, není to tedy nijak nadpřirozené! Jednou z miliónu! A míním přitom muže zdravého; ale vy jste jistě pozoroval patologické případy?

— Ovšem, řekl Bathybius nadurděně: priapismus, satyriasis, ale o chorobnostech zde nemluvíme.

— A co vliv dráždivých prostředků?

— Vylučujeme-li choroby, vylučme také prostředky rozněcující smyslnost.

— Tedy posilňující potraviny, alkohol? Neboť to je přece víc než obyčejná potravina, něco jako hovězí maso, vajíčka naměkko nebo švýcarský sýr?

— Vy ale máte definice! odpověděl Bathybius, najednou úplně rozjařený. Mám dojem, jako bych slyšel našeho přítele Elsona. Teď jasně vidím, že jste jistě ani chvíli nemluvil vážně. Je to tak lépe. A pak: alkohol má vliv na kornatění tkáně.

— Cože? zeptal se generál.

— Tkáně po něm tvrdnou, řekl Bathybius. Tepny alkoholiků *kornatěji*, takže takoví lidé předčasně stárnou.

— Nuže dobrá, řekl Marcueil, zachovejte klid, doktore: nebyl by ten jistý „nezbytný ukaz“, jak jste to nazval, takovým nějakým zkornatěním?

— Je to zajímavé, odpověděl Bathybius, ale je to dětinské. Histologicky je to nesmysl. Experimentálně bylo zjištěno, že nic není méně mužného než alkoholici. Líh je dobrý na konzervování dětí, ne však, pokud vím, na jejich dělání!

— A co notorický piják? zeptal se Marcueil.

— Účinek není trvalý, neboť nebezpečí alkoholu záleží v tom, že reakce, kterou vzbuzuje, je silnější než podráždění.

— Vy jste učenec, doktore, veliký učenec, největší učenec své doby, jenže s tím je nezbytně spojeno to, že jste člověk své doby. Jste úctyhodně starší než já, doktore, ale snad víte, co se dnes říká, že totiž naše nová generace je docela mladá, to znamená, že její učenost je o zlomek století starší než vaše: deprimující reakce alkoholu u jistých lidí *předchází* podráždění.

— Není možné, aby je předcházela, řekl doktor. Nezbytně následuje po nějakém předchozím podráždění.

— Vy tedy říkáte, a já jsem tím polichocen, že já a mnozí jiní jsme výplod generace, předrážděné krví z různých mas a silou vín... výbuch přetlaku! Móda definicí se mění. Poněkud blíže ke kamennému věku, například v devatenáctém století, by se tomu bylo řeklo „mít v sobě rasu“. Doktore, je čas, aby občané – nazývám tím jménem všechny syny kalné vody a černého chleba – začali pít alkohol, chtějí-li, aby se jejich potomstvo vyrovnalo nám!

— Vy haníte vodu? divil se doktor.

— Drahý doktore Sangrado, nevzrušujte se: ta tekutina nemá chuť nijak obzvláště dávení působící, aspoň při koupelích nohou a při klystýrech! Už tím, když ji ponecháme jejím obvyklým užitím, přisuzujeme jí dost krásné místo! Co byste tedy řekl tomu, kdyby tak byla metodicky, chci tím říci geometrickou vzestupnou řadou, zvyšována dávka nějakého alkoholika? pokračoval Marcueil, který se zřejmě bavil škádlením doktora Bathybia. Co byste řekl, kdyby tak byl zalkoholizován alkoholik?

— Vy si ze mne střílíte, huboval Bathybius, podobně jako odpověděl Williamu Elsonovi.

— Nepřisuzuji žádný význam alkoholu, stejně jako žádnému dráždivému prostředku, omlouval se Marcueil, ale myslím, že lze předpokládat, že muž, který by nesčetněkrát dělal milostný akt, dovedl by stejně snadno dělat nesčetněkrát cokoli: pít alkohol, trávit, vybíjet svalovou sílu atd. Byť byla povaha skutků jakákoli, poslední je stejný jako první, podobně jako na silnici, nezmyšleli-li se nějak geometři, poslední kilometr je stejně dlouhý jako kilometr první.

— Věda je v této věci přesvědčena o jiném, řekl doktor, jenž se zlobil. Jinde než v oblasti nemožnosti, kterou učenci vůbec nepřipouštějí, protože tam nemají žádnou profesorskou stolicí, energie se nerozvíjejí, leda – a to ještě nikoli nesčetněkrát – když jsou specializovány: zápasník není hřebec, ani myslitel; všeobecný Herkules nikdy neexistoval

a nikdy existovat nebude; a pokud se týče blahodárných účinků alkoholismu: býci pijí jenom vodu!

— Slyšte, doktore, zeptal se ho s nejnevinnější tváří Marcueil, vy jste nikdy nezkusil dát jim pít alkohol?

Ale Bathybius už neslyšel; odešel, hlučně za sebou přibouchnuv dveře baru. Bydlil ostatně hned vedle.

A tu se něco stalo:

Markus Antonius se zachvěl, protáhl se jako lev, chystající se ke skoku, vztyčil se s vypočítavou pomalostí nad nálevní pult, vztáhl paže, zakašlal a důrazně řekl:

— *Order, please!*

To bylo vše; pak si zase sedl.

Generál, stísněný doktorovým útekem, snažil se změnit běh Marcueilových myšlenek:

— Byl to u vás roztomilý večer, řekl, měl jste velikou společnost.

Ondřej sebou trhl s prudkostí, která nebyla nijak odůvodněna originalností generálovy poznámky.

— Dobře, že jste to připomněl, generále. Vaší zásluhou jsem byl poctěn návštěvou pana Williama Elsona. Je to velmi významný učenec.

— Ach! mávl generál rukou s chvályhodným a těžkým pivem ještě více povzbuzeným úmyslem tvářit se skromně, jako by tu poklonu byl dostal on sám, – bezvýznamný chemik, nemluvme o tom, můj milý, chemie, mladý příteli, co to, upřímně řečeno, je? Je to jako nějaká fotografie, jejíž kopie si člověk nikdy nemůže dát za rámeček.

— A..., řekl ještě Ondřej, zaváhav, ... ta dívka, slečna Elsonová?

— Oh! zvolal generál, odmítaje teď poklony s úporností jezdců, tryskem uhánějícího napříč Afrikou, oh! taková nepatrná ženuška...

Ani on sám ještě nevěděl, jaký bude konec jeho věty, ale dalo se tušit, že pochvalný nebude.

Ondřej Marcueil se vztyčil a zatřásl stolem tak, že cínové pohárky se převrhly, jeho tvář, vzrušená náhlým hněvem, naklonila se ke generálovi a skřípec mu poskočil, jako kdyby jeho pohledy měly sílu vrhnout jej na generála.

Generál byl zaražen, a to ještě více, když Marcueila slyšel, jak syčí tuto prapodivnou hrozbu:

— Generále, myslil jsem, že je ve vás trochu... francouzské galantnosti! Měl bych si s vámi pohovořit mezi čtyřma očima, ale to je zbytečné, nejste dost silný!

— *Order, please! Order!* zahřměl zároveň hlas Marka Antonia, přehlušivší hlas Marcueilův.

Generál měl dojem, že dobře neslyšel; především proto, že nechápal, proč asi se Marcueil zlobí, a pak proto, že ho viděl převracet pohárky. Pro uklidnění mozku si jeho větu vyložil slovy.

„... To pivo není dost silné.“

— Barman! zavolal.

A Marcueila se zeptal:

— Co budete pít?

Ale Marcueil zaplatil, chytil generála pod paží a rychle ho odváděl, napřed ven z baru a potom – naznačiv pokynem ruky kočímu, aby na ně čekal na témž místě – směrem k Buloňskému lesíku.

— Ale to není cesta k mému bytu, namítl generál: já bydlím u Sv. Sulpicia!

A zabručel si:

— Je patrně opilý, přestože jsme ani on, ani já nepili. Hola, starý brachu – chci říci: mladý příteli – nejdeme dobře. Točí-li se vám hlava – chápu to, býval jsem také mlád – zavedu vás, chcete-li, nazpět k vašemu vozu.

— Nejste dost silný, odpověděl klidně Ondřej Marcueil.

— Cože? Nezdá se vám dost pevná? zeptal se generál, uchopiv svou rukou Marcueila.

Marcueil sebou trhl nazpět.

— Kam zmizel? hledal generál. Mluví to o Herkulovi a dá se to porazit dlaní takového starce. Ale kde jste, příteli? Noc je tak černá nebo jste se snad proměnil v černocho?

A prozpěvoval si:

*Černoch, jak Herkules silný,
napaden byl smělým vojákem...*

— Jsme u cíle, ozval se Marcueil.

— Kde to? divil se Sider. U vás? U mne?

Nedaleko od nich se naježil nějaký bílý tvar, podobně jako svítí do temnot mléčná koule noční lampy. Ozvalo se dvojí zavytí jako dva tóny na cello. Někde opodál zaskřípaly drápy a bylo slyšet táhlé štěkání.

— Šakali?

Potom najednou, s tou velikou snadností čistých duší nad ničím nežasnout, generál se rozesmál:

— Kdy a kudy jsme sem vešli? Vždyť to je v noci zavřeno! Ach, už vím. Ale to jste mi měl, přítelíčku, říci, že bydlíte v zoologické zahradě, leda ovšem, že by to bylo bydliště vaší milenky! Není to nic divného: jste příliš výstřední! Mohl jsem to tušit.

Nějaký papoušek zavolal skřečivě dvě slabiky svého jména; divocí psi skučeli za mříží a sněžná sova upřela z úzké klece modré oči na oba muže.

— Nebydlím zde a nemám milenku; ale bydlí zde něco dost silného, abych si s tím pohrál, řekl pomalu Ondřej Marcueil.

Kráčeli podél ohrad; veliké černé stíny vyskakovaly, doprovázejíce je každý za svou mříží, a cestou se vynořovaly stíny nové a nové.

— No toto! Je opravdu opilý, řekl generál. Zajímavé místo na hledání samičky.

Slon v svém příbytku zatroubil a skla v jeho oknech zadrnčela.

— Chce boxovat s klokany? Ale to se dělávalo v cirku před třiceti lety a je to už příliš všední! Hleďte, brachu, pojďme odtud; jistě stačí už to, že jsme přelezli plot, neboť hlídači nás jistě budou obtěžovat: vím, co je to kázeň.

Vpravo od nich se tyčilo sinavé akvárium. Marcueil zabočil doleva a generál si oddechl, neboť tam přestaly ohrady se zvířaty, takže se už nemusil obávat, že jeho druh spáchá v opilosti nějakou nerozvážnou poštilost.

— Hled'te, ted' zabiji tu potvůrku, řekl docela klidně Marcueil.

— Jakou potvůrku? Ty jsi opilý, brachu, řekl generál.

— Potvůrku! odpověděl Marcueil.

Před nimi se v měsíčním světle choulilo cosi příkrčeného, železného, jakoby v krunýři, s lokty na kolenou a s rameny bez hlavy.

— Dynamometr! zvolal rozjařené generál.

— Zabiji to, opakoval houževnatě Marcueil.

— Milý příteli, řekl generál, když jsem byl tak stár jako vy, ba ještě méně, když jsem byl ještě studentem, často jsem strhával vývěsní štíty, rozšroubovával záchodky, kradl krabice s mlékem, zavíral v chodbách opilce, ale ještě nikdy jsem nevytloupil veřejný automat! Netřeba o tom mluvit: pokládáš to za automat. Zkrátka: jsi opilý... Ale měj se, příteli, na pozoru, nic v tom pro tebe není!

— Je to plné, plné síly, a plné, plné čísel, mluvil sám k sobě Ondřej Marcueil.

— Nuže, svoloval generál, chci ti pomoci rozbít to, ale jak? Kopanci, pěstí? Nechtěl bys, abych ti půjčil šavli? Snad bys to mohl rozetnout?

— Rozbít to? Ach ne! řekl Marcueil: já to chci *zabít*.

— Pozor! To by ses dopustil přečinu *rozbití všeobecně prospěšné věci*! řekl generál.

— Zabít... s úředním dovolením, řekl Marcueil. A hned hledal v kapsičce u vesty a vytáhl z ní desetník.

Podlouhlá štěrbina dynamometru se leskla.

— Je to samička, řekl vážně Marcueil, ... ale je to velmi silné.

Peníz uvolnil pero: bylo to, jako by se ten masivní stroj potměšile stavěl do střežku.

Ondřej Marcueil uchopil oběma rukama železnou páku a zdánlivě bez námahy táhl:

— Pojd'te, madame, řekl.

Jeho větička byla zakončena strašlivým praskotem železných střepů, zpřetrhaná pera se svíjela po zemi jako vnitřnosti raněného zvířete; ciferník se zášklebu a jeho ručička zděšeně zakroužila dvakrát nebo třikrát dokola jako štvaná zvěř, hledající nějaké východisko.

— A teď úprkem, řekl generál: ten dareba, aby mě ohromil, si dovedl vybrat pokažený přístroj.

Majíce teď oba v hlavách docela jasno, přestože Marcueil zapomněl odhodit obě rukojeti páky, které mu na pěstích dělaly lesklé boxerské rukavice, prolezli zase plotem a vraceli se nazpět k vozu.

Svítání se začínalo objevovat jako světlo z nějakého jiného světa.

IV.

NEPATRNÁ ŽENUŠKA

Žena, vcházející do pokoje, šustí stejně jako žena, která se vysvléká.

Příštího dne ráno vešla k Ondřeji Marcueilovi miss Elsonová.

Ondřej právě dojedl snídani, potají, neboť jídal syrové skopové jako nějaký zoufalý souchotinář nebo naopak jako divoch, zdravý jako řípa. Potom se věnoval složitým koupelím, jak by je byl prováděl nějaký slepě důvěřivý přívrženec metody pátera Kneippa nebo... řemeslnická prostitutka. Byl ještě zamotán do vlhkých plachet a na nich do jakéhosi mnišského roucha z hrubé vlny: hygienický teplý oblek, zvaný „španělský plášť“.

V té chvíli se objevila Ellen.

Nějaký hukot, stále více se zesilující, ohlásil její příchod. Znělo to jako lodní siréna, a dokud ten hukot zněl, Marcueil měl v uších to slovo: *Siréna*.

Obludný automobil – jedinečný závodní typ, vynalezený teprve nedávno Arthurem Goughem a poháněný nějakou výbušnou směsí, jejíž tajemství náleželo Williamu Elsonovi – týž vůz, v němž minulého dne večer odjel Elson se svou dcerou, tentokrát však řízený jenom Ellenou – vjel prudce jako nějaký báječný okřídlený kůň k průčelí domu.

Siréna: toto jméno vnukl Marcueilovi šupot motoru, otřásajícího okny v luranceském zámku. Masky automobilistky z růžového plyše ukázala mu zajímavou ptačí hlavu a Marcueil si vzpomněl, že pravé Sirény z bájí nebyly mořské obludy, nýbrž nadpřirození mořští ptáci.

Ellen sňala masku pohybem, jímž muži zdravívají.

Byla to útlá žena – nepatrná ženuška, jak řekl generál – bruneta, bledá, vyjma růžové líce, s tváří kulatou, s nosem mírně ohrnutým, s úzkými rty, s velmi hustými brvami a skoro bez obočí, takže obrátila-li se do profilu, dlouhé hnědé brvy se odrážely od celé tváře a bylo

možné domnívat se, že je blondýna, protože vlasy měla schovány pod čapkou z ryšavé kůže.

Po několika všedních frázích Ellen řekla:

— Má návštěva je společensky neslušná.

Úbor Ondřeje Marcueila, stále ještě pevně zamotaného do španělského pláště, sám výmluvně odpovídal, že on je také neslušný.

Ale třebaže ten jeho úbor byl tak nezvyklý a trochu směšný, nemohla by mu nic vyčítat ani mnišská stydlivost. Roucho z hrubé látky zahalovalo Marcueila od hlavy ke kotníkům. Ellen bez jakékoli afektace sklouzla pohledem k nohám, holým a obutým do dřevěných sandálů: byly neobyčejně malé, tak jako bývají na antických nádobách nohy Faunů; a viděla z nich jenom oblinu paty a palec: křivka šlapy se ztrácela pod šaty jako drobounká prohnutá klenba.

Zašeptala jako nějaké heslo, jemuž by rozuměli jenom oni dva, Marcueil a ona: „Indián, tak velebený Theofrastem...“

Marcueil, nemající na nose skřípec, sklopil najednou oči, jako by chtěl přítomné dívce utajit svou duši – nebo něco jiného ve svém nitru.

Ellen klidně pokračovala v nezačatém dialogu:

— Hádejte, proč věřím v toho indiána? Protože nikdo v něho nebude věřit... naštěstí! Ostatně na veřejnosti bych v to nevěřila... Nijak se nedivte, setkáme-li se v nějakém salóně, že se víc, ba zuřivěji než jiné ženy vysmívám Muži, jehož síly nemají mezí...

— Kolik jste měla milenců? zeptal se Marcueil s chladnou prostotou.

Neodpovídajíc na tuto otázku řekla:

— Máte rád čísla? Budiž: je jedno promile naděje, že „indián“ existuje, a tato možnost stála za to, abych sem přijela. Je tisíc pravděpodobností proti jedné – a to je důležité pro mou ctihodnost –, že nikdo nevěří v indiánovu jsoucnost. Je tedy dohromady tisíc a jeden dobrý důvod pro to, abych vás přijela navštívit.

— Kolik jich bylo? opakoval poněkud drze Marcueil.

— Ale... oni nebyli, milý pane, odpověděla důstojně Ellen.

— Lež je klasicky ženská, ale neurčitá, řekl Marcueil.

— Neznamenali nic pro veřejnost, která o ničem nevěděla, ani pro mne, protože já jsem snila dále! Absolutní Milenec jistě existuje, protože žena na něho myslí a dovede si ho představit, stejně jako pro nesmrtelnost duše jediným důkazem je, že lidská bytost po ní ze strachu před úplným zánikem touží!

— Ouvej! řekl si v duchu Marcueil, nemající rád scholastiku, ani žádný jiný druh filozofie nebo literatury, snad proto, že je příliš dobře znal; a potom, aby nezůstal v pedantství nijak pozadu, řekl nahlas tento citát:

— *Ipsissima verba sancti Thomas.*

— Já tedy, řekla s velikou přirozeností Ellen, v něho věřím proto, že nikdo jiný v něho věřit nebude... *protože je to nepochopitelné...* stejně jako věřím v Boha! Především proto, že bych ho, kdyby v něho věřili i jiní, neměla už jenom pro sebe, byla bych klamána a žárlila bych, a pak, líbí se mi zůstat pannou tím jediným způsobem, který nevylučuje rozkoš a který lidská společnost uznává; žena je pannou, dokud plní tyto dvě podmínky: nesmí být provdána a milenec musí být neznámý nebo... nemožný!

— Indián jako milenec, říkáte, opakoval Marcueil. Pravím v množném čísle: říkáte nikoli z přílišné uctivosti, nýbrž proto, že ve vás tuším žen několik.

A jeho hlas se změnil a zněl otcovsky něžně, jako kdyby těšil dítě, naříkající, že nemá hračku, o níž usoudil, že by bylo neprozíravé dát mu ji:

— „Indián“, to je zvědavost nebo literatura, a není to nijak zábavné! Vyžaduje to spoustu drobných opatření. Počínajíc číslem například... *jedenáctým*, abychom mluvili jen o začátcích, a protože číslům se nemůžeme vyhnout... krátce před tím, než se muž rozloučí s lidskými silami... požitek je patrně skoro stejný, jaký snad pociťují zuby pily, po nichž jezdí pilník! Je třeba pomáhat si různými mastmi a obvazy...

— Počínajíc jedenácti, poznamenala Ellen. A potom?

— Potom je někde daleko v řadě čísel okamžik, kdy žena s úpěním zakrouží kolem své osy a běhá pokojem jako – tento lidový výraz je skvělý! – jako otrávená krysa. Indián je... nebo... ve skutečnosti možná není! To je prostší.

Když muž rozmlouvá s takovým klidem a tak dlouho s ženou, je to znamením, že – on nebo ona – doufá, že si už brzy padnou do náručí.

— Ty nemáš srdce! zvolala Ellen.

— Já... nemám srdce, madame, budiž, řekl Marcueil. Pak je tedy nahrazuji patrně něčím jiným... protože jste přišla.

Zakousl se do rtů a otevřel okno.

Jejich rozhovor přestal být důvěrný, protože je teď otevřeným oknem mohli slyšet sluhové, chodící po dvoře.

Ellen uchopila Marcueliovu ruku.

— Vy umíte číst z ruky? zeptal se jí posměšně, jako by nechápal ten její všední pohyb.

— Ne, ale čtu v tvých očích, v očích, jež vidím dnes úplně obnažené, že jsi, je-li možno věřit v přetělování duší, býval někdy v dávných dobách starou záletnou královnou...

— Všechny záletnice jsou královny, odpověděl Marcueil, chtěje říci něco bezvýznamného a dotýkaje se vousatými rty letmo a s necitelnou galantností Elleniny rukavice.

Rukavice se rozčileně skrčila jako nějaké zajímavé popuzené nebo poděšené zvířátko. Marcueil by nebýval nijak příliš překvapen, kdyby ji byl uslyšel zaštěknout. Dole pod průčelním schodištěm Ellen ulomila rozechvělým prstem stopku rudé růže.

Marcueil, stále stejně vážný, poznamenal:

— Vy máte ráda květiny?

Tvářil se, jako by v tom viděl jenom rozmar a jako by se omlouval, že jí sám růže nenabídl. Luranceské růže by byly Elleninu chvilkovou zálibu v květech dostatečně vysvětlily: měly starou slavnou pověst a mnohé z nich byly jedinečné odrůdy. Marcueil otevřel kapesní nůž a přistoupil k záhonu.

Miss Elsonová mu poděkovala schýlením hlavy:

— Zbytečně se namáháte. Zítra odjíždím. Byla bych ovšem ráda, kdyby mi jejich vůně a barvy zpestřily dlouhou nudnou cestu a zakouřené vagóny, ale zvadly by.

S rychlostí, která Ellenu urážela, Marcueil nožík zase schoval.

— Zapomněl jsem: veliký závod...! Ano... Nesmějí zvadnout...

Ellen, aby nebyla nucena přiznat si, že Marcueilovo chování se jí zdá trochu příliš hrubě nezdvořilé, usedla s prudkou náhlostí do vozu, který zasupěl.

Strojová obluda nemající žádných ozdůbek ani komfortu a prostě natřená miniem, beze studu a skoro jakoby hrdě ukazovala veřejně své poháněcí ústrojí. Vypadala jako báječný, necudný bůh, unášející na zádech dívku. Ale dívka libovolně točila pomocí jakési koruny hlavou poslušné obludy doprava nebo doleva... Legendární draci mívají vždy koruny.

Kovová obluda zkoušela jako nějaký veliký brouk své krovky, škrabala, otrásala se, zahýbala tykadly a rozjela se.

Ellen, oblečená v světle zelených šatech, vypadala jako útlá vodní řasa, provlečená ohromným kusem korálu, unášeného proudem...

Marcueil zadumaně poslouchal, jak slábne hvízdavý hukot motoru; poslouchal v uchu vzpomínku na ten zvuk ještě dlouho potom, když skutečný zvuk už dávno zanikl.

— Nesmějí zvadnout, říkal si v duchu.

Konečně, jako by se byl probudil, zavolal zahradníka a rozkázal mu, aby všechny růže ořezal.

V.

ZÁVOD NA DESET TISÍC MIL

William Elson překročil čtyřicátý rok svého života, když se narodila jeho dcera Ellen. Teď, roku tisícího devítistého dvacátého, mu bylo přes šedesát, ale štíhlost jeho vysoké postavy, pevné zdraví a jasný mozek jako by usvědčovaly ze lži jeho křestní list a bílou bradu.

Proslavil se objevy v nauce o jedech a byl jmenován předsedou všech nových amerických spolků střídmosti od toho dne, kdy předvídanou změnou vědeckých názorů bylo najednou prohlášeno, že jediným hygienickým nápojem je čistý líh.

Právě Williamovi Elsonovi bylo lidstvo zavázáno díkem za ten filantropický nápad, podle něhož byla voda, přiváděná vodovody do lidských příbytků uměle znečišťována tak, že nebyla pak pitná a hodila se jenom na umývání.

Když přijel do Francie, byly jeho vědecké názory potírány několika lékaři, oddanými starým naukám. Nejhouževnatějším jeho odpůrcem byl doktor Bathybius.

Namítal zvláště, když jednou s Elsonem obědval v kteréši restauraci, že u něho určitě pozoruje alkoholické třesení rukou.

Starý Elson místo odpovědi vytáhl revolver a zamířil na knoflík elektrického zvonku.

— Mohl byste namítnout, že je to prostě bystrost zraku, řekl doktorovi; podržte mi tedy laskavě tento jídelní lístek před očima.

Jeho natažená ruka se zatím, než mu doktor strčil před tvář papír, nepohnula. Rána vyšla.

Zbraň byla nabitá střelami dum-dum. Nezůstalo nic z elektrického knoflíku, velmi málo z dřevěného opazení a ozval se jenom poděšený výkřik kteréhosi návštěvníka, pokojně dojídajícího oběd v sousedním

pokojíku. Ale elektrický knoflík, prostřelený právě uprostřed, předal na vteřinu proud zvonku.

Přiběhl číšník.

— Novou láhev alkoholu! objednal Elson.

Takový byl muž, jehož práce přivedly k vynálezu *Perpetual-Motion-Foodu*.

Že se William Elson, když konečně ten *Perpetual-Motion-Food* vyrobil, rozhodl po dohodě s Arthurem Goughem zjednat svému vynálezu pověst pomocí velikého závodu mezi rychlíkem a cyklistickým družstvem, živeným jenom jeho výrobkem, to není událost, která by v minulosti neměla příkladu. V Americe v posledních letech devatenáctého století závodní pětky a šestky nejednou porazily rychlíky na jednomílové nebo dvoumílové trati; ale naprosto neslýcháno bylo tvrzení, že lidský „motor“ je schopen většího výkonu než motory mechanické také *na dlouhé vzdálenosti*. Úplná důvěra v jeho vynález, kterou jeho úspěch Williamu Elsonovi potom vnukl, jistě ho pozvolna přivedla k názorům Ondřeje Marcueila, týkajícím se neomezenosti lidských sil. Ale jako člověk praktický soudil, že jsou neomezené jenom tehdy, pomáhá-li jim jeho *Perpetual-Motion-Food*. Pokud se týče toho, zdali se Ondřej Marcueil závodu účastnil nebo neúčastnil, ačkoli slečna Elsonová byla přesvědčena, že ho poznala, to ponecháváme k rozsouzení v této kapitole. Pro větší přesnost vypůjčíme si popis závodu, zvaného závodem *Perpetual-Motion-Foodu* nebo také závodem „Deseti tisíc mil“, od jednoho člena závodní pětky, Teda Oxborrowa, tak jak si jej opatřil a zveřejnil *New-York-Herald*.

— Vodorovně položení na závodní pětce – obyčejný závodní typ 1920, bez řídítek, patnáctimilimetrové pneumatiky, rozpětí sedmapadesát metrů čtyřiadvacet – tváře majíce níže než sedadla, v maskách, které nás měly chránit před větrem a prachem, nohy, pravé i levé, majíce všichni spojeny aluminiovými tyčkami, vyrazili jsme po nekonečné závodní dráze, upravené v délce deseti tisíc mil souběžně s tratí, po níž

jel rychlík; vyrazili jsme, vedeni autem, které mělo tvar velikého náboje, zatímni rychlostí stodvacet kilometrů za hodinu.

Byli jsme připoutáni ke stroji, z něhož jsme neměli už slézt, v tomto pořadí: vzadu já, Ted Oxborrow; přede mnou Jewey Jacobs, Georges Webb, Sammy White – černocho – a vůdce našeho družstva Bill Gilbey, jemuž jsme žertem říkali *Desátník* Gilbey, protože měl odpovědnost za nás čtyři. Nepočítám přitom trpaslíka Boba Rumbly, který jel za námi v přívěsném vozíku a měl svou váhou zatěžovat nebo odlehčovat zadní kolo.

Desátník Gilbey nám v pravidelných intervalech podával přes rameňo bezbarvé, křehké, trpce chutnající krychličky *Perpetual-Motion-Foodu*, které byly celých pět dní jedinou naší potravou; bral je vždy po pěti ze stolku, upraveného na zadním konci auta, které nás vedlo. Pod stolkem svítil bílý ciferník ukazovatele rychlosti; pod ciferníkem byl zavěšen otáčivý válec, mající zmírňovat případné nárazy předního kola naší pětky.

Když nastala první noc, tento válec, aniž si toho lidé na lokomotivě všimli, byl koly automobilového vodiče zachycen tak, že se otáčel opačným směrem. A tu nás Desátník Gilbey popohnal dopředu tak, že naše přední kolo se opřelo o válec, jehož otáčení nás pak bez námahy podvodně vleklo během prvních nočních hodin.

Rozumí se samo sebou, že za autem nebylo ani vánku; vpravo od nás lokomotiva, jako nějaké pořádně velké dobytče, pásala se stále na témž místě zorného „pole“, ani nepojíždějíc dopředu, ani necouvajíc. Nebylo na ní vidět, že se pohybuje, leda na jedné trochu se zachvívajících části jejího boku – kde se patrně míhalo táhlo – a pokud se týče předku, bylo možno počítat příčky jejího ochranného rámu, úplně podobné žalářní mříži nebo krovu mlýnského jezu. To vše vypadalo opravdu jako klidná říční krajina – tichý pruh rovné závodní dráhy byl podoben řece – a pravidelný chrčivý šupot lokomotivy se velmi podobal hukotu vodopádu.

Několikrát jsem okny prvního vagónu zahlédl dlouhý bílý vous pana Elsona, kývající se shora dolů, jako kdyby se nedbale pohupoval v houpacím křesle.

Veliké zvědavé oči slečny Elsonové se také na okamžik objevily u prvního okna druhého vozu, jediného, které jsem mohl zahlédnout, a to ještě s nebezpečím, že si vykroutím krk.

Malá, čilá silueta pana Gougha se světlými knírky nehýbala se z plošiny lokomotivy; neboť sledoval-li William Elson závod ve vlaku, dělal to s touhou, aby vlak ten závod prohrál, kdežto pana Gougha naopak velická sázka ponoukala, aby uplatnil všechny možnosti svých strojvůdcovských znalostí.

Sammy White si do taktu s pohyby našich nohou probrukoval dětskou písničku:

Twinkle, twinkle, little star...

A v pusté noci ječel za námi fistulový hlas slabomyslného Boba Rumbly:

— Něco jede za námi!

Ale nic živého nebo mechanického by nás při takové rychlosti nemohlo sledovat; ostatně lidé ve vlaku mohli pozorovat rovnou a prázdnou závodní dráhu za Bobem Rumblem.

Nebylo možno vidět jenom několik metrů trati za vagóny, které měly okna a dveře jenom po bocích; a my na kole jsme se ohlížet nemohli. Ale bylo by přece velice nepravděpodobné, že by někdo jel po hrbolatém šterku na železničním náspu! Ten skrček chtěl patrně vyjádřit svou hrdost nad tím, že za námi v přívěsném vozíku jede jeho směšná postavička.

Když přišlo svítání druhého dne, nějaké pronikavé, kovové supění a úžasné chvění, jímž jsme byli jakoby zaliti, mi takřka způsobilo krvácení z uší. Dověděl jsem se, že poslední auto v podobě náboje bylo „puštěno“ a vystřídáno jakýmsi létajícím strojem v podobě velké trouby. Tento stroj se otáčel kolem své osy a zavrtával se před námi těsně při

zemi do vzduchu, takže prudký vzduchový proud nás přitahoval k jeho trychtýři. Hedvábná nitka ukazovatele rychlosti se stále pravidelně zachvívala, načrtávajíc kolmé modré vřetenko vedle levé tváře Desátníka Gilbeye, a na kostěném ciferníku jsem četl, jak to pro tu hodinu, pokud se týkalo počtu kilometrů, bylo už napřed určeno:

250

Vlak si uchovával svou dosavadní pozici, setrváváje stále v té zdánlivé nehybnosti, kterou jsem podivuhodně mohl zjišťovat všemi smysly, dokonce i hmatem pravé ruky, ale ten hukot, jako kdyby byl nablízku vodopád, byl teď velmi pronikavý a milimetr od rozžhavené pece lokomotivy byl vlivem rychlosti smrtelný chlad.

Pana W. Elsona nebylo vidět. Mé pohledy pronikaly bez překážky oběma okny jeho vagónu. Něco však zachytilo můj letmý pohled, jímž jsem chtěl nahlédnouti do vagónu slečny Elsonové. První okno dlouhého mahagonového vozu, jediné, jež jsem z druhého vagónu mohl vidět, bylo – k velikému mému úžasu – *zvenčí* zakryto nějakým hustým rudým příkrovem. Vypadalo to, jako by během té noci byly na okně vypučely krvavě rudé houby...

Byl teď už bílý den, takže jsem nemohl pochybovat o tom, co jsem spatřil: vše, co jsem z druhého vagónu viděl, ztrácelo se pod rudými, velkými, rozkvetlými růžemi, svěžími, jako by byly právě natrhány. Jejich vůně se vznášela klidným vzduchem v závětrí za strojem, který před námi rozrážel vzduch.

Když slečna Elsonová spustila okno, přetrhla se na jedné straně ta záclona květů, ale růže nespadly hned na zem: několik vteřin letěly vzduchem stejnou rychlostí jako naše stroje; největší z nich byla náhlým průvanem vtažena do vagónu.

Zdálo se mi, že slečna Elsonová hlasitě vykřikla a položila si ruku na prsa; pak jsem ji po celý jednotvárný zbytek toho dne už nespapřil. Růž, že poztrácely pomalu vlivem otřásání vlaku listí, poodlétaly po jedné,

po třech i po čtyřech, a lesklé dřevo spacího vozu bylo zase čisté, odrážející jasněji než zrcadlo ošklivý profil Boba Rumbly.

Příštího dne se tam ta rudá záplava květů zase objevila. Přemítal jsem, zdali jsem nezešílel; úzkostlivá tvář slečny Elsonové se od té chvíle nehnula od okna.

Ale mou pozornost upoutala příhoda mnohem vážnější.

Toho rána třetího dne se stala strašná věc, strašná zvláště proto, že mohla zavinit naši prohru v tomto závodě. Jewey Jacobs seděl těsně přede mnou s koleny asi yard vzdálenými od kolen mých a spojenými aluminiovými tyčkami; a tento Jewey Jacobs, který od startu šlapal s fantastickou silou tak, že svými výkony byl schopen nezadržitelně zvýšit stanovenou rychlost a že jsem byl několikrát nucen brzdit, Jewey Jacobs se najednou choval, jako by ho bavilo zpomalovat lýtka a přitom mi nepříjemně srážet má kolena do brady, takže jsem byl nucen vážně napínat nohy.

Ani Desátník Gilbey, ani Sammy White, sedící za ním, ani Georges Webb se nemohli v svém řemení a v svých maskách obrátit, aby se podívali, co se to s Jeweyem Jacobsem děje; já však jsem se mohl trochu naklonit, takže jsem viděl jeho pravou nohu: s prsty ještě stále v koženém *toe-clip* pohybovala se nahoru a dolů v pravidelném tempu, ale bylo vidět, že kotník je strnulý a *ankle-play* nebylo už pozorovat. Mimo to – podrobnost možná příliš technická – jsem si vůbec nevšímal zvláštního zápachu, přisuzuje jej jeho černým krátkým kalhotám, do nichž stejně jako my čtyři ostatní odbýval obě své přirozené potřeby do valchářské hlíny; ale najednou mě napadla myšlenka, při níž jsem se zachvěl: pohlédl jsem ještě jednou, ve vzdálenosti jednoho yardu od své nohy, na těžký mramorový kotník, svázaný s mou nohou, a vdechl jsem *mrtvolný* zápach, výsledek nepochopitelně zrychleného rozkladu.

Po mé pravici mě ve vzdálenosti půl yardu zarazila jiná změna: místo středu tendru jsem vedle sebe uviděl druhé okno prvního vagónu.

— Utrhujeme se! zvolal v té chvíli Georges Webb.

— Utrhujeme se! opakovali Sammy White a Georges Webb; a ježto myšlenkové ohromení ochromuje ruce a nohy víc než únava tělesná,

objevilo se po mém boku poslední okno druhého vagónu, poslední, růžemi zdobené okno druhého, to jest posledního vagónu; hlasy Arthura Gougha a strojvůdců volaly jásavé hurá!

— Jewey Jacobs je mrtev, vykřikl jsem žalostně ze všech sil.

Třetí a potom druhý muž našeho mužstva zahučel do své masky, takže to nakonec uslyšel i Bill Gilbey:

— Jewey Jacobs je mrtev!

Tyto zvuky zavířily ve vzdušném proudu až do létavého stroje, který měl, jak jsme už řekli, podobu trouby a třikrát teď opakoval – neboť byl tak veliký, že v něm bylo dost místa pro dvě ozvěny – třikrát opakoval a z výšin na tu báječnou závodní dráhu jako nějakou výzvu k poslednímu soudu vrhl:

— Jewey Jacobs je mrtev, mrtev, mrtev!

— Ach, mrtev? Na to kašlu! řekl Desátník Gilbey. Pozor: *strhněte Jacobse s sebou!*

Byla to vysilující práce, taková, že si už nikdy nepřeji uvidět něco podobného v nějakém závodě. Jacobs vypovídal službu, brzdil, jako by měl vymletá ložiska. Je to zvláštní, jak se tento výraz, jehož se užívá o strojích, neobyčejně hodil na tu mrtvolu. A Jacobs stále ještě dělal to, co před mým nosem do valchářské hlíny dělat musel! Desetkrát jsme byli v pokušení odšroubovat matice, které spínaly pět dvojic jednotlivých nohou, mezi nimi i nohy mrtvého. Ale mrtvý byl připoután, přivázán, připlombován, připečetěn k sedlu, a pak... byl by *mrtvou* váhou – nevyhledávám to slovo – a chtěli-li jsme vyhrát ten těžký závod, nemohli jsme mrtvou váhu potřebovat.

Desátník Gilbey byl muž praktický, stejně jako William Elson a Arthur Gough byli praktičtí gentlemani; Desátník Gilbey nám nařídil to, co by byli nařídili také oni. Jewey Jacobs se zavázal, že pojede jako čtvrtý ve velikém a čestném závodě *Perpetual-Motion-Foodu*; podepsal listinu, v níž se zavazoval, že v případě prohry zaplatí pětadvacet tisíc dolarů, které mu budou strhovány z jeho příštích závodů. Mrtev by nemohl už závodit a nemohl by pokutu zaplatit. Musil tedy, živ nebo mrtev, šlapat. Je možné šlapat a spát při tom, je možné šlapat a umřít

při tom: to je stejně nezávadné. A pak: závod se jmenoval: *Závod neustálého pohybu!*

William Elson nám později vysvětlil, že mrtvolná ztuhlost – myslím, že tomu říkal *rigor mortis* – naprosto nic neznamená a povoluje při prvním úsilí, které ji překoná. Pokud se týče toho náhlého hnutí, přiznal, že sám neví, čemu je přisoudit... snad, řekl, neobyčejně hojnému vyměšování svalových toxinů.

Tak tedy náš milý Jewey Jacobs šlape, napřed neochotně, protože měl nos stále v masce. Povzbuzujeme ho přátelskými nadávkami z druhu těch, jimiž naši dědové častovali Terronta při prvním závodě Paříž–Brest: „Jed' přece, prasáku!“ Pozvolna v tom nalézá zálibu, jeho nohy běží souběžně s našimi, vrací se *ankle-play*, takže nakonec šlape už šílenou rychlostí.

— Setrvačník! řekl Desátník: reguluje pohyb. Myslím, že za chvíli pojede jako šílený.

Opravdu, nejenom reguloval, nýbrž také popoháněl, a tento *sprint* mrtvého Jacobse byl sprint, o němž živí lidé nemají tušení. Poslední vagón, který nám během toho „zaučování mrtvých“ zmizel z očí, vzrůstal, vzrůstal a zaujal své přirozené místo, jež neměl nikdy opustit, někde za mnou tak, že střed tendru byl půl yardu vpravo od mého pravého ramene. To vše se ovšem neobešlo teď zase bez našich „hurá“, hromově zaburácených do čtyř masek:

— Hip, hip, hip, hurá, Jewey Jacobs, hurá!

A trouba, rozrážející před námi vzduch, hřměla k nebi:

— Hip, hip, hip, hurá, Jewey Jacobs, hurá!

Ztratil jsem z očí lokomotivu i její dva vozy právě jen na chvíli, kterou jsme potřebovali k tomu, abychom mrtvého naučili žít; když si už dovedl pomáhat sám, uviděl jsem, jak se zadní stěna posledního vagónu zvětšuje, jako kdyby se vlak vracel podívat se, co je s námi. A tu: patrně zrakový přelud, zkreslený odraz naší pětky na mahagonovém dřevě velikého spacího vozu, lesklejšího než zrcadlo: za vlakem uháněla na kole hrbatá lidská podoba – hrbatá nebo obtížená velikým ran-cem. Její nohy se pohybovaly přesně stejně rychle jako nohy naše.

Tento obraz v mžiku zmizel, zakryt rohem zadní vagónové stěny, kterou jsme už předjeli. Zazdalo se mi velmi směšným, když jsem stejně jako předtím slyšel ječivý hlas pitomého Boba Rumbly – který na svém proutěném sedadle poskakoval doprava doleva jako opice v kleci a řval:

— Něco za námi šlape, něco za námi jede!

Výchova Jewey Jacobse nám zabrala celý den: bylo ráno čtvrtého dne, tři minuty, sedm vteřin a dvě padesátiny po deváté hodině; ukazatel rychlosti byl na svém největším čísle, pro jehož překročení nebyl konstruován: 300 kilometrů za hodinu.

Létací stroj, rozrážející před námi vzduch, prokazoval nám dobré služby; nevím ovšem, jeli-li jsme rychlostí větší, než jaká byla posledně zaznamenána, ale jsem jist, že vlivem tohoto stroje jsme tu rychlost udrželi, protože ukazatel měl ručičku stále na poslední číslici ciferníku. Vlak se držel stále stejně po našem boku, ale jistě nepředvídal, když se zásoboval palivem, takovou jízdu, neboť jeho cestující – ve vagónech nejel nikdo mimo pana Elsona a jeho dceru – prošli chodbičkou na plošinu lokomotivy k strojvůdci, odnášejíce tam s sebou potraviny a nápoje. Slečna Elsonová, mající výraz podivuhodně čilý, nesla si toaletní kufřík. A potom se všichni – bylo jich dohromady pět nebo šest – zabývali rozbíráním vagónů, a vše, co mohlo hořet, házeli do ohně pod kotlem.

Rychlosti přibývalo; nemohu ovšem určit, jak velice; ale hukot vedoucího stroje se o několik pultůnů zesílil a zdálo se mi, že odpor pod pedály úplně přestal, ačkoli mé pohyby se zrychlily. Nevysvětlitelná věc! Či byl to nový pokrok toho úžasného Jewey Jacobse?

Pod nohama jsem už neviděl jednotvárný asfalt závodní dráhy, nýbrž... a to daleko... vrch lokomotivy! Kouř z uhlí a z petroleje zaslepil naše kukly. Vedoucí stroj vypadal, jako by se vlekl po zemi.

— Supí let! vysvětlil nám mezi dvěma zakašláními Desátník Gilbey. Pozor, ať neklopýtneme!

Je známo, a Arthur Gough by to dovedl vysvětlit lépe než já, že každé pohyblivé těleso, jakmile je poháněno dostatečnou rychlostí, zdvihá se a vznáší se ve vzduchu, protože přilínavost je rychlostí zrušena. Potom

ovšem, není-li opatřeno stroji, které by je poháněly bez pevné opory, klesá nazpět k zemi.

Naše pětka, když dopadla nazpět na závodní dráhu, zazvučela jako ladička.

— *All right*, řekl najednou Desátník, který, nos maje přilepen k přednímu kolu, něco tam kutil. Všechno zas běželo jako předtím.

— Propíchl jsem přední pneumatiku, dodal Bill uklidňujícím hlasem.

Vpravo od nás nebylo už ani stopy po vagónech: ohromné kupy dříví a benzinových plechovek byly naskládány na tendru; železné podvozky byly odepjaty a zůstaly vzadu: i když chvíli jely vlivem setrvačnosti s lokomotivou, byly potom nezbytně brzděny otřásáním. Teď bylo už možné sledovat pohyb jejich kol. Lokomotiva jela stále stejně rychle.

— Nový supí let!, řekl Bill Gilbey. Teď už není nebezpečí! Praskla zadní pneumatika. *All right!*

S úžasem jsem nazdvihl hlavu a podíval jsem se nad kuklou ven: vedoucí stroj zmizel a byl patrně někde vzadu s odepjatými vagóny.

Ale všechno bylo v pořádku, jak řekl Desátník; ukazatel rychlosti stále ještě, chvěje se vedle jeho tváře, ukazoval jízdu stejnoměrně zrychlovanou a už dávno předstihnuvší tři sta kilometrů za hodinu.

Na obzoru se tyčila zatáčka.

Byla to veliká věž, jakýsi tunel v podobě komolého kužele, vysokého sto metrů a majícího v průměru dvě stě metrů. Zpevněn byl masivními kamennými a železnými pilíři. Závodní dráha i železniční trať do něho vbíhaly jakýmsi vraty, uvnitř jsme nějaký zlomek minuty zakroužili, ležíce na boku a udržováni v sedle setrvačností, podél stěn nejenom kolmých, nýbrž také visících nám nad hlavami jako vnitřek střechy. Vypadali jsme jako mouchy, letící při stropě.

Lokomotiva, silně nakloněná, visela nad námi jako přihrádka v polici. Komolý kužel byl vyplněn hukotem.

A tu, během toho zlomku minuty jsme všichni v té věži, která stojí opuštěně v sibiřské stepi a jejímž dutým nitrem jsme právě prolétli,

zaslechli nějaký silný, ozvěnou opakovaný hlas, který do ní vnikl, jak se zdálo, těsně za lokomotivou. A ten hlas klnul, spílal a sakroval.

Zaslechl jsem jasně tuto směšnou větu, vyslovenou správně anglicky – patrně proto, aby pro nás nebyla ztracena:

— Ty prasečí hlavo, vždyť mi utrhneš rameno!

A potom temný úder.

To jsme už zase vyjeli ze zatáčky, a tu, napříč v týčhž jakýchsi vrátech, která jsme před několika vteřinami našli volná, sud té velikosti, které Angličané říkají *hogshead* – tedy opravdu „prasečí hlava“ – a do něhož se vejde čtyřiapadesát galonů, sud, do něhož byl kolem čepu vyřezán široký, čtyřstranný otvor a jenž byl asi uprostřed opatřen dvěma řemeny, podobnými řemenům na vojenském batohu – jako kdyby býval nošen na zádech –, tento sud se tam kolébal jako každý kulatý předmět prudce odhozený na zem – jako nějaká dětská kolébka.

Ochranný rám vpředu na lokomotivě jej odhodil jako kopací míč a sud přitom rozstříkl po silnici a po trati trochu vody a kytky růží, jichž několik chvíli kroužilo vzduchem, zachycujíc se trny na prasklé pneumatiky našich kol.

Začala noc čtvrtého dne. Přestože jsme k zatáčce dojeli teprve po tří denní cestě, byli jsme jisti, že k cíli, udržíme-li rychlost, dojedeme za necelých čtyřia dvacet hodin.

Ježto se začínalo stmívat, pohlédl jsem naposledy na ukazatel rychlosti, který jsem potom měl uvidět teprve za svítání; a když jsem naň tak hleděl, otáčející se vibrující hedvábná nitka zaplála na nejvyšší číslíci velikým modrým vřetenkem a pak se vše zatemnilo.

Vtom – jako déšť povětroňů – snesla se na nás nějaká tvrdá a zároveň hebká tělesa, ostrá a přitom ochmýřená, bolestně zraňující a křičící a zlověstně zachycovaná naší rychlostí, jako když někdo chytá mouchy, a naše pětka se prudce stočila a narazila na lokomotivu, která stále vypadala, jako by stála na místě. Zůstali jsme na ní několik metrů, během nichž naše nohy stále strojově pracovaly.

— To nic, řekl Desátník. Ptáci.

Nebyli jsme chráněni před větrem vedoucími stroji a je divné, že k této příhodě nedošlo už dříve, hned když jsme se utrhlí od toho létajícího trychtýře.

V té chvíli, třebaže to Desátník nerozkázal, skrček Bob Rumble přilezl po tyči přívěsného vozíku ke mně, aby celou vahou těla zatížil zadní kolo a zvětšil přilnavost. To mě poučilo, že jedeme ještě rychleji než dosud.

Ale zaslechl jsem, jak mu cvakají zuby, a pochopil jsem, že Bob Rumble se k nám přiblížil jenom proto, aby unikl tomu, o čem říkal: „cosi za námi jede“.

Zapálil za mými zády, kousek doleva, acetylenovou svítilnu, která vrhla na bílou závodní dráhu, doprava před nás (lokomotiva byla teď vlevo) směšný pětinasobný stín závodního družstva.

Ve vesele jasném světle si náš trpaslík už nenaříkal. Od té chvíle jsme se snažili dohnat *svůj stín*.

Neměl jsem už tušení, jakou rychlostí jedeme. Pokoušel jsem se zachytit několik úryvků z hloupých písniček, jež si Sammy White popěvoval, aby dodal rytmu svému šlapání. Krátce předtím, než ukazatel rychlosti zaplápolal, pobrukoval si refrén (podobný bubnování krupobití) svého závěrečného sprintu, tolikrát slyšený při jeho rekordech na amerických závodních tratích:

Poor papa paid Peter's potatoes!

Dále by býval nucen vymýšlet, ale jeho nohy se pro jeho mozek pohybovaly příliš rychle.

Myšlenka – aspoň myšlenka Sammy Whita – není tak rychlá, jak se říkává, a nedovedu si představit, že by něco dokázala na kterékoli závodní trati.

Je opravdu jediný rekord, který by tak brzy neporazil ani světový mistr Sammy White, ani já, ani celé naše pětičlenné družstvo: rekord světla. A já jsem jeho porážku viděl! Když se za námi rozsvítilo světlo, házejíc na silnici zezadu dopředu náš stín, stín složený z našich pěti

stínů, v mžiku tak seskupených a splynuvších padesát metrů před námi, že to vypadalo opravdu jako jediný závodník, jedoucí před námi a viděný odzadu – naše stejnoměrné, současné šlapání doplňovalo tuto iluzi, o níž jsem se teprve potom dověděl, že to iluze nebyla – když se náš stín vrhl dopředu, měli jsme všichni velmi pronikavý dojem, že nějaký mlčenlivý a nezdolný soupeř, sledující nás už několik dní, vyrazil po naší pravé straně zároveň s naším stínem, schován v něm a udržuje si pak stále padesátimetrový předskok; naše horlivost tím byla podnícena tak, že pedály se rozvířily se stejnou závratností, s jakou by se vztekly pes, kdyby neměl nic jiného, do čeho by se zakousl, točil za vlastním ocasem.

Lokomotiva zatím, spalujíc oba vagóny, udržovala stále stejnou rychlost, budíc dojem velikého klidu kolem gejíru... Zdálo se, že nevezde jiné živé bytosti mimo slečnu Elsonovou, která s podrážděnou a nesnadno vysvětlitelnou zvědavostí sledovala – ovšem dost groteskní – posunčinu našeho stínu kus před námi. William Elson, Arthur Gough a strojníci se nehýbali. My ostatní, sedící v řadě za sebou pod sinavým proudem světla z naší svítilny a schýlení ve svých kuklách tak, že se nás skoro ani nedotýkal prudký vích, vytvářený naší rychlostí, prožívali jsme v duchu, soudím-li podle svých vlastních pocitů, zase ty dětské večery, kdy jsme skloněni sedávali pod lampou u stolu nad školními úlohami. A vypadali jsme, jako bychom obnovovali jeden z mých zážitků z oněch dětských dob: veliký smrtihlav, vlétnuvší oknem, nevšímal si lampy – nezvyklý jev – a honil v jakési bojovné vášni po stropě svůj vlastní stín a celým svým ochmýřeným tělem do něho stále a stále vrázel: ťuk, ťuk, ťuk...

V těchto myšlenkách nebo v tomto snu jsem si ani nevšímal, že vlivem otřesů, způsobovaných naší horlivostí, svítilna zhasla, ale týž podivný obrys, dobře viditelný, protože závodní dráha byla bílá a noc dost jasná, vedl nás ve vzdálenosti padesáti metrů před námi!

Nemohl to být stín, vrhaný světlem lokomotivy; už i petrolej ze dvou vlakových svítilen byl dávno spotřebován na rozehřátí černého kotle.

Ale strašidla přece na světě nejsou...! Co to tedy bylo, ten *stín*?

Desátník Gilbey si nevšiml, že naše světlo zhaslo, protože jinak by byl Boba jistě přísně vyplísnil; stejně veselý a praktický jako vždy, povzbuzoval nás různými vtipy:

— Jen to, hoši, chyt'te mi to! Dlouho to už nevydrží! Doháníme! Nemá to oleje, není to stín, je to jakýsi nemotorný hastroš!

Pospíšili jsme v hlubokém mlčení noci ještě více.

Najednou jsem zaslechl... mýnil jsem, že jsem zaslechl jakoby nějaké ptačí zapípání, ale znělo to podivně kovově.

Nemýlil jsem se: bylo opravdu slyšet nějaký zvuk, někde před námi, zvuk starého železa a drátů...

Jsa si teď jist svou věcí, chtěl jsem zakřičet, zavolat na Desátníka, ale byl jsem tím objevem příliš ohromen.

Stín skřípal jako stará korouhvička!

Nebylo už možné pochybovat o jediném, opravdu trochu neobyčejné události našeho závodu: objevil se před námi cyklista.

A přece nikdy nebudu moci uvěřit, že nás nějaký člověk nebo sám ďábel sledoval – a předstihl – v tom závodě na deset tisíc mil!

Zvláště uvažuji-li o počínání té bytosti! Stalo se jistě toto: Ten nemotora, jehož jsme, jak se samo sebou rozumí, cestou dohonili, a jenž jel vlevo skoro před lokomotivou, a na vteřinu s ním splynuvší – přejel s neuvěřitelnou neobratností, ale s neobyčejným štěstím pro sebe i pro nás, závodní dráhu před naší pětkou. Narazil tím svým apokalyptickým strojem na první kolej... Motal se tak, že to na mou věru vypadalo, jako by na kole jezdil teprve nějaké tři hodiny, ale sotva více. Přejel tedy s nebezpečím, že si poláme všechny kosti, v pravém úhlu první kolej a zatvářil se zoufale jako člověk, který dobře ví, že druhou se mu jistě nikdy nepodaří přejet; oči maje upřeny na přední kolo, byl jakoby hypnotizován jeho řízením a zdálo se, že ani netuší, že všechny ty své hloupé kousky dělá před expresním vlakem, který se na něho řítí rychlostí víc než tři sta kilometrů za hodinu. Najednou ho patrně napadla nějaká svrchovaně rozumná a důmyslná myšlenka: stočil kolo úplně doprava a uháněl po železničním náspu rovně před sebe, prchaje před

lokomotivou. A právě v té chvíli dostihly nárazníky lokomotivy jeho zadní kolo.

Během té vteřiny, kdy mu hrozilo rozdrčení, zůstala na mé sítnici ofotografována celá jeho směšná silueta i s takovými podrobnostmi jako na příklad špice v kolech jeho bicyklu. Pak jsem zavřel oči, nikterak netouže vidět jeho rozsekání na tisíc kousků.

Měl skřípec a nebyl ani tak vousatý, jako spíše neoholený a zarostlý řídkým a kadeřícím se vousem.

Oblečen byl ve svrchníku a na hlavě měl cylindr, celý šedivý prachem. Pravou nohavicí měl vyhrnutu, jako kdyby schválně chtěl mít více naděje, že se zaplete do převodního řetízku; a levou nohavicí měl staženu pomocí račího klepeta. Na nohou, ležících na kaučukových pedálech, měl obuta pérka. Jeho stroj byl staromódní bicykl s plnými kaučukovými koly, jaký byste dnes nenašli ani za zlato... a jistě byl pořádně těžký! Vpředu i vzadu byl opatřen plechovým blatníkem. Mnohé jeho špice byly důmyslně nahrazeny pružinami ze starých deštníků, jejichž vidlice, ponechané na nich, poletovaly podle toho, jak se točila kola, tvořící osmu.

Překvapen, že ještě stále slyším jejich pravidelný klinkot a skřípot opotřebovaných ložisek, dobré půl minuty potom, kdy podle mého přesvědčení nezbytně mělo dojít ke katastrofě, otevřel jsem zase oči a nemohl jsem jim uvěřit, ba nemohl jsem ani uvěřit, že je mám otevřeny, ten nemotora se ještě stále motal vlevo po železničním náspu! Lokomotiva byla těsně za ním, ale nezdálo se, že by tím byl nějak znepokojen. Vysvětlil jsem si ten podivný zjev tak, že ten úžasný hlupák patrně nevěděl, že je za ním rychlík, neboť jinak by jistě nebyl dával najevo takovou podivuhodnou chladnokrevnost. Lokomotiva narazila na bicykl a tlačila jej teď *za blatník zadního kola*. Pokud se týče převodového řetízku – neboť ten směšný, pitomý tvor by nikdy, jak se samo sebou rozumí, nebyl mohl pohybovat nohama tak rychle – řetízek se při tom nárazu prostě přetrhl a cyklista šlapal vesele naprázdno – zbytečně ovšem, protože přetržení převodu udělalo z jeho kola znameni-

tou, ba šíleně skvělou „volnoběžku“ – a jásal nad svým uměním, jež patrně přisuzoval svým přirozeným schopnostem!

Slavnostní světlo se objevilo na obzoru a ten směšný cyklista jím byl ozářen první. Byla to světla u cíle naší závodní trati.

Měl jsem pocit, jako by se končil nějaký tísnivý sen.

— Nuže, trochu přitlačit! volal Desátník. Nás pět přece dovede toho chlapíka „přetrumfnout“.

Tento jasný hlas mě upozornil, že jsem opilý, úplně opojený únavou nebo alkoholem *Perpetual-Motion-Foodu* – vždyť Jewey Jacobs tím umřel! – a zároveň jsem jím vystřízlivěl.

A přece to nebyl jenom sen: nějaký zvláštní cyklista jel před lokomotivou; ale nejel na prastarém kole s plnými kaučukovými pneumatikami, neměl na nohou pérka, jeho kolo neskřípalo, leda snad v mých uších, v nichž to hučelo! A nepřetrhl se mu řetízek, protože jeho kolo byl jakýsi bicykl bez řetízku! Konce nějakého volného černého opasku poletovaly za ním a hladily předek lokomotivy! To právě jsem pokládal za blatník a za šosy svrchníku! Jeho krátké kalhoty na stehnech praskaly přílišným napětím svalů! Jeho kolo bylo nějaký závodní typ, jaký jsem ještě nikdy neviděl, s uzoučkými pneumatikami, jejichž rozpětí bylo větší než na naší pětce; poháněl je hravě, opravdu jako by šlapal naprázdno. Byl před námi: viděl jsem jeho šíji, zvlněnou dlouhými vlasy; šňůrka od skřipce – nebo snad černá kadeř vlasů – byla mu větrem srážena až na rameno. Svaly jeho lýtek se zachvívaly jako dvě alabastrová srdce.

Na plošině lokomotivy bylo nějaké vzrušení, jako by se chystalo něco významného. Arthur Gough odstrkoval něžně slečnu Ellenu, která se nakláněla, aby, jak se zdálo s velikou láskou, mohla pozorovat toho neznámého cyklistu. Bylo vidět, že inženýr rozhorleně vyjednává s panem Elsonem, chtěje od něho vymoci nějaké neslýchané dovolení. Zaslechl jsem prosebný starcův hlas:

— Snad to nechcete dát pít lokomotivě? Ublížilo by jí to! To není lidský tvor! Nechcete přece, aby praskla!

Po několika rychlých a nesrozumitelných větách se ozvalo:

— Pak tedy dovolte, abych tu oběť udělal já sám! Ať se od toho od-
loučím v nejposlednějším okamžiku!

Bělovousý chemik s nesmírnou opatrností zdvihl v dlaních lahvičku, v níž byl, jak jsem se později dověděl, výborný rum úctyhodného stáří, který si schovával jenom pro osobní potřebu; potom vlil tuto poslední spalitelnou látku do krbu lokomotivy... Alkohol byl patrně příliš výbor-
ný: stroj zasykl a... oheň zhasl.

Tak vyhrála pětka *Perpetual-Motion-Foodu* závod Deseti tisíc mil; ale ani Desátník Gilbey, ani Sammy White, ani Georges Webb, ani Bob Rumble, ani, myslím, Jewey Jacobs na onom světě, ani já, Ted Oxbor-
row, jenž za ně za všechny podpisuji tuto zprávu, nikdy se neutěšíme, že jsme po příjezdu k sloupu, označujícímu cíl – u něhož nás nikdo ne-
čekal, protože nikdo nepředvídal příjezd tak brzy – našli ten sloup
ověnčený červenými růžemi, týmiž ďábelskými růžemi, které značko-
valy celou závodní dráhu...

Nikdo nám nedovedl říci, kam se poděl ten fantastický cyklista.

VI. ALIBI

Téhož rána, jakmile se vrátil na Lurance, Marcueil dal zanést do Paříže na pneumatickou poštu několik dopisů.

Doktorovi Bathybiusovi:

*Drahý doktore,
nezazlívejte mi už mé „paradoxy“. Indián je nalezen. Žádný učenec
není tak jako Vy hoden toho, být jeho Theofrastem, ani toho, aby
zaujal, jak jste to nedávno nazval: „stolici v oblasti nemožnosti“.
Přijďte tedy dnes večer.*

O. Marcueil

Sedmi hlavním kurtizánám, nejvíce hodnoceným na milostné burze toho dne, adresu luranceského zámku a návštěvní hodinu, napsané stříbrnou mincí na bankovky – přes to, že je zakázáno vkládat peníze do dopisů.

Důvěrným známým, ale „jenom pro muže“, jak bývá psáno na návštěv-
tích jarmarečních muzeí – starým mládencům a vdovcům stručné po-
zvání, tištěné na křídovém papíře. William Elson pozván nebyl, protože
zřídka chodíval někam bez dcery, ačkoli ona bez něho chodívala na
návštěvy často. Dalo se ostatně předpokládat, že v té době odpočíval po
únavné cestě.

Kurtizány přišly první.

Potom přijel generál.

Pak Bathybius.

— Jaký je to zase vtip? taková byla první doktorova slova.

Nedbaje jeho nespokojeného a pochybovačného kroucení hlavou, Marcueil mu vysvětlil, co od něho chce. Šlo prostě – prostě! zasykl dok-

tor – o to, kontrolovat indiánův pokus – v hlavní dvoraně luranceského zámku – o překonání „Theofrastem tak velebeného“ rekordu v průběhu čtyřiaadvaceti hodin: od půlnoci do půlnoci. Hlavní dvorana, v níž byla k tomu postavena spací pohovka, byla zvolena nikoli pro své rozměry, nýbrž proto, že do ní ze sousedního pokojíčku vedlo kulaté okénko, jímž bylo možno pozorovat, co se v ní děje. V tom ústraní, zřízeném v toaletním pokojíčku, Bathybius mohl mimo to konat všechna fyziologická zjišťování, jež by uznal za nezbytná k důkazu, že vše se děje správně.

Bathybius byl ohromen.

— Kde je ten indián? zeptal se konečně.

Marcueil odpověděl, že ženy už přijely, ale indián má přijít teprve k večeři, která bude ostatně už v jedenáct hodin.

Doktor po krátkém zaváhání svolil k tomu zvláštnímu úkolu, který od něho Marcueil žádal. Šlo přece konec konců jenom o to užívat po čtyřiaadvacet hodin příjemného pohostinství luranceského zámku; a pokud se týče toho problematického „rekordu“ a „indiána“, bude se moci v tom svém zaskleném ústraní první smát jejich neúspěchu... a ovšem bude také moci jako z první lóže celých čtyřiaadvacet hodin a nijak nezastřeně pozorovat v zajímavých postojích sedm nejkrásnějších pařížských dívek. A doktor byl už velmi starý pán.

Příchod generálův byl jako obyčejně mrzoutský, ale srdečný.

— Co je s vámi, mladý příteli, a co děláte nového? Už nerozbíjíte veřejné záchodky?

Marcueil hned nepochopil, ale potom si vzpomněl.

— Jaké záchodky? Ale, můj drahý, zjistit, že nějaká věc není dost pevná, aby vydržela to, k čemu je určena, tomu se přece neříká: rozbít ji!

— Ho-ho-ho! zasmál se generál, jehož Bathybius stručně zpravil o hlavní zábavě toho večera, doufejme, že ta děvčátka budou dost pevná.

— Je jich sedm, řekl Marcueil.

A generál hned pospíchal do salónu.

Bylo deset hodni a Marcueil hledal nějakou záminku, aby mohl *udělat místo indiánovi*. Náhoda nebo snad jakási předběžná pomoc, přinesená šťastnou náhodou, mu takovou záminku poskytla.

— Někdo chce s pánem mluvit, ohlašoval mu komorník.

Tento „někdo“, zavedený hned do pracovny, byl četník.

Nikoli jeden z těch strašných četníků s mohutným knírem, proti nimž loutková divadla otužují naše dětství, nýbrž bezvousý četník ve služebním stejnokroji, ale tak prostém, že vypadal skoro jen jako listonoš; v prstech mačkal místo legendárního třírohého klobouku prostou služební čapku.

Zdálo se, že ten počestný chlapík je uváděn do velikých rozpaků nějakým svým choulostivým posláním.

— Mluvte, milý muži, řekl mu dobrotivě Marcueil; a aby svou dobrotivost zdůraznil, zazvonil, aby přinesli nějaký nápoj.

Četník si usrkl rumu a pochválil jej stejně přeučtivě, jako kdyby velebil toho, jenž mu jej nabídl. Zřejmě toužil získat si Marcueilovu blahovůli.

A potom začal:

„Služba je služba... Na luranceských pozemcích bylo nalezeno – rozumí se samo sebou, že je nehledali schválně! – děvčátko, znásilněné a zabité asi před šesti dny, zabité způsobem dost málo obvyklým: nebylo napřed znásilněno a potom zavražděno, jak bývá zvykem, nýbrž bylo... jak to říci...? Bylo *znásilněno na smrt*.“

Vyjadřoval se rozpačitě, ale dosti správně a střízlivě.

— Před šesti dny? zeptal se Marcueil. Spravedlnost koná svou povinnost pomalu... šest dní... Právě v den mého odjezdu, neboť vykonal jsem kratší cestu... doprovázel jsem přátele... po železnici... jeli vlakem... zvláštní výlet! Zajímavou shodou okolností došlo právě na naší cestě ještě k jiným znásilněním a náhodou také k loupeži a – ani se neví jak – k dvěma vraždám. Ale vy říkáte: znásilnění na luranceských pozemcích?

Stáhl obočí a znovu zazvonil:

— Řekněte, aby sem poslali hlídače Matouše.

Jakmile hlídač přišel, četník zas promluvil, nepouštěje soukromého hlídače ke slovu:

— Pardon, pane, byla tam ovšem také nastrojena nebezpečná léčka, která vybuchla, třebaže to byl sám pan soudce, který mrtvolku objevil, když tam přišel za nějakým ohlédnutím místa... a najednou: bum, bum... Samy od sebe zaduněly dva výstřely, z nichž ho, chudáka, jeden těžce poranil na noze!

— Matouši, mýlil jsem se, řekl Marcueil. Ostražitost vaše ani vašich druhů neselhal. Dostanete zvláštní odměnu... Můžete odejít.

— Jak vidíte, pane četníku, dodal, dávám své pozemky hlídat dost dobře, abych měl právo divit se, že na nich mohl být objeven zločin! Co tedy dělá naše četnictvo?

— Promiňte, pane, omlouval se četník, máme hlídat osm obcí a je nás na to jenom pět.

— Vždyť já vás, příteli, neobviňuji, odpověděl shovívavě Marcueil, nalévaje mu zase štědře rumu.

— Služba je velmi krušná, pokračoval četník. Ach, kdybych to byl věděl! Před tím, než jsem oblékl uniformu, býval jsem stejně jako váš pan Matouš soukromým hlídačem v okolí Saint-Cloudu. Tam bývalo zvěře! Kdyby vás bavilo zajet si tam někdy zastřelit na močále nějakou volavku...

— Nemívám skoro nikdy volnou chvíli, leda v čas hájení zvěře, odpověděl Marcueil, a nikdy jsem ještě nepomyslel koupit si honební lístek.

Četník se napil, zamlaskl jazykem a zamrkal jedním okem.

— Honební lístek a honební období, to jsme my! řekl a klepl si na služební řemení. – Promiňte ještě jednou, že jsem k vám přišel vyšetřovat stran té žáby, však vy to chápete: služební povinnost.

— Chápu to tak dobře, řekl Marcueil, že jsem na počest takových povinností dal postavit zvláštní schodiště.

A vyzvav četníka, který nechápavě vyvaloval oči, aby vstal, posvítit lampičkou z psacího stolu nade dveře, kde bylo krásnými zlatými písmeny napsáno:

Služební schodiště.

Zmatený četník se ohlížel, kde si má, než na ně vkročí, otřít boty.

— Neděkujte mi, řekl Marcueil, to nepoctívám vás, nýbrž vaši uni-formu. Až mě poctíte svou příští návštěvou, nespleťte si dveře; dveře k tomuto schodišti ze dvora mají nahoře týž nápis, jaký vidíte zde; ale nechod'te domů sám: podle toho, co jste mi řekl, nejsou cesty bezpečné. Zavezou vás k četnické stanici v kočáře.

A Marcueil se vrátil do salónu.

Přišel tak právě včas, aby uklidnil těch sedm dívek, které se, když jim generál řekl, jaké podivné zábavy se mají činně účastnit, zlobily a hrozily, že odejdou. Chladná Marcueilova domluva je přiměla, aby zůstaly, a nové bankovky zase rozzářily jejich půvab i úsměv. Marcueil několika stručnými slovy oznámil, že ho nějaká neodkladná věc nutí, aby své hosty na několik hodin opustil, aspoň po čas večere, že však na tom nikterak nezáleží, a vyzval je, aby si počínali jako doma.

Generál žádal nějaká obširnější vysvětlení, ale zvuk Marcueilových kroků se už ztrácel v chodbě. Bathybius, podezřívavý, třebaže nevěděl proč, vyšoural se na průčelní schodiště. Marcueil tam už nebyl, ale doktor viděl, jak odjíždí Marcueilův kočár a slyšel jeho hrkot; netušil ovšem, že je v něm v celé své slávě uveleben jenom četník.

Za deset minut potom odbilo jedenáct.

Správce domu otevřel dveře do jídelny.

Indián se ještě neukázal.

Sedm dívek, zavěšených do pozvaných mužů, kráčelo ke stolu.

Jedna z nich byla štíhlá rusovláška s měděnými vlasy, čtyři byly brunety s bledou nebo nazlátlou pletí a dvě blondýny, jedna malá s popelavými, hladce učesanými kadeřemi, a druhá silná, s dolíčky po celém těle a se smaltově lesklou pletí.

Měly cudná jména – která nedostaly možná při křtu, jimiž se však dávaly vždy oslovovat – Adéla, Blanka, Eupurie, Herminie, Irena, Modesta a Virginie; a za těmito jmény křestními následovala jména rodová, příliš fantastická a skvělá, aby bylo třeba zmiňovat se o nich.

Tři z nich přišly v šatech u krku co nejtěsněji upjatých, ale šitých tak, že se otvíraly rozepnutím jediného háčku, a pod šaty byly úplně nahé;

ostatní čtyři měly podle poslední módy cestovní kožíšky, a když je na chodbě vysvlékly, ukázalo se, že jsou krajkami spíše olemovány než oblečeny do nich; byl to jakýsi průhledný obal, jež Herminie tónem, který by jistě podráždil staré muže, nazývala svým *spodníkem*.

Najednou vklouzl do chodby nějaký rychlý, plouživý a zároveň lehký krok.

— Marcueil! řekl Bathybius, patrně něco zapomněl nebo se zřekl své cesty.

— Vrací se včas, řekl generál. Teprve se chystáme „k útoku“.

Otevřely se dveře a v nich se objevil „indián“.

Třebaže jeho příchod byl očekáván, zavládlo chvíli užaslé ticho.

Vkročivší muž byl krásný atlet, postava obyčejná, ale nesrovnatelně krásné proporce. Tvář měl úplné holou – nebo přesněji řečeno oholenou nebo uměle zbavenou všech chloupků – a bradu krátkou, s dolíkem uprostřed. Temně černé, husté a hladké vlasy měl sčesaný dozadu. Celou hruď měl holou a pod levým prsem bylo vidět mateřské znaménko; jeho pleť byla měděně červená, ale bez lesku a jakoby napudrována. Na rameni a kolem pasu měl zavěšenu celou kůži z šedého medvěda, jehož ohromná hlava mu visela u kolen. Za tímto hrubým opaskem byla zastrčena dýmka a tomahavk. Na nohou měl škorně a opánky ze žluté, měkké kůže opatřené dikobrazími ostny. Zdvihl v jedné chvíli ruku a přitom se v podpaží ukázala posvátná podoba bůžka, modře vytetovaná do pokožky, uhlažené pemzou.

Hosté si všimli, že jeho podpaží a podkolení mají svalstvo vydaté ven, nikoli prohloubené do dolíků: útvar, který bylo naposledy možno pozorovat u slavného vzpěrače těžkých břemen Thomase Tophama.

— Krásný chlapík! zvolaly bezděčně ženy.

Nemluvíly tak ovšem o tom hrubě nakresleném bůžkovi, nýbrž o indiánovi.

Dívám se zdá krásným chlapíkem každý muž, jakmile jim ukáže kus nahého těla.

Indián neřekl ani slovo, sedl ke stolu, ani se na ně nepodíval, a jedl jako člověk docela přirozený, ba za čtyři přirozené lidi.

VII.

DÁMY SAMY

Krátce před půlnocí, dívky – možná ze studu před různými narážkami mužů, které se jich, byť byly sebediskrétnější, dotýkaly tím citelněji, čím více se blížila hodina, která k nim jejich mužské společníky opravňovala – podrážděny jsouce hlavně tou „mohykánskou“ nevšímavostí indiánovou, vyklouzly z jídelny a utekly do spletitých chodeb zámku. Vyběhly do poschodí a octly se, nijak na to nemyslíce, v rozlehlé síni, obrazové galerii, která byla položena v poloviční výši dvorany, v níž měl být dobýván ten „rekord“, a bývala s ní spojena v dřívějších dobách, kdy se v té dvoraně hrávalo divadla. Představte si rozlehlou ložnici v prvním patře nějakého divadla, jejíž výhled na jeviště by byl zazděn.

Když tam přišly, hned měly skoro dojem, že jsou doma, protože tam byly samy.

Podobně jako papoušci v kleci, od níž všichni lidé odešli, rozžvatlaly se důvěrně křišťálovými a roztomile falešnými hlasy, podobnými asi tónům při ladění houslí. Dole, souběžně s nimi, hrála hudba.

Rozumí se samo sebou, že mluvily o všem vyjma toho, nač všechny mysly: o indiánovi.

— Holky, řekla Blanka, není báječnějšího vynálezu nad to, že je zas v módě to, co se nosívalo před dvaceti lety: čtyři podvazky na šněrovače, dva vpředu a dva po bocích.

— Ty vpředu znamenají zbytečnou ztrátu místa a... času, poznamenala Irena.

— To je mi jedno, odpověděla Blanka; mám právo říkat, že je to báječné, protože já sama... je nenosím.

A zdvihla sukni, ukazujíc černé krátké punčošky s růžovými proužky, ba zdvihla ji mnohem výše, než bylo třeba.

— Ty nosíš krátké punčochy? zeptala se Modesta. Ten... divoch, kdoví co to má na nohou; vypadá to jako vysoké boty čističů stok s nějakými trny.

— Už jsme v tom, řekla Blanka. Nemyslila jsem na to, ale nežertujte, je to chlap zatraceně krásný.

— Mně se zdá příliš mizerně zbarvený, řekla Virginie. Měl by se dát nabílit.

— Ach, ta má vyvinutý smysl pro praní! řekla Herminie. Za chvíli budete mít, milé dámy, všechny možnost odbarvit ho.

— Černocha nikdo nenabílí, odmítla Eupurie.

— Cože, za chvíli? řekla Virginie. Teprve po vás a to jen zůstane-li něco! Neboť generál mi řekl, že „tam půjdeme“ patrně podle abecedního pořádku.

— Zůstane-li co? zeptala se Adéla. Trochu té jeho barvy?

— Já jsem druhá, zjistila Blanka; ale to bude možná už sinekura.

— To je švanda! To nepůjde, řekla Irena.

— Gratulujme „první“ nevěstě, řeklo šest dívek a všechny se hluboce klaněly před Adélou.

Chodbou nad schody proběhl nějaký šelest.

— Pst, někdo jde nahoru, zašeptala Adéla.

— To je jistě on, řekla Virginie; neuškodí mu, když trochu roztaje; neotevřel pusu, leda na jídlo.

— Má krásné zuby, ten jistě křoupává obyčejně jenom rozbité sklo, řekla Herminie.

— Stloukané sklo, dělá-li opravdu to, co říkali, opravila ji Irena.

— Pst! řekla zas Adéla.

Přiblížil se týž lehký a rychlý krok, který před večeří ohlásil indiánův příchod, ba tentokrát ještě lehčí a rychlejší. Něco jako nahé tělo nebo hedvábí otřelo se o dveře.

— Ta jeho medvědí kůže šustí jako sukně, řekla Blanka.

— V těch zemích chodí oblečení jako ženy...

— A ještě dekoltovaněji, zašeptalo několik hlasů.

Někdo zašramotil v zámku. Ženy zmlkly.

Dveře se neotevřely. Kroky se zase vzdalovaly dolů. Pleskání pat zacupalo a podivně stříbrné zasmání doznělo.

— Co to znamená? řekla jedna z žen. Zdvořilý ten divoch není.

— Je nesmělý... Hej, Pepíčku, zapomněl jste zde medvědí kůži!

— Neví, co se sluší, vysvětlovala Virginie, honosící se dobrou výchovou.

— A přece nám zaplatil jako nějaký černošský král, řekla jiná, nebo aspoň za něho tak klopil Marcueil.

— To je strašné! řeklo několik hlasů. Ale je to pravda, byl velmi šik.

— Možná, že nám přišel dát znamení; za chvíli bude půlnoc. Což abychom šly dolů, mé dámy?

— Pojd'me! řekly všechny, sbírajíce klobouky, jež nedbale odložily na různé kusy nábytku.

— Pomoz mi, Virginie, řekla Adéla. Ty dveře jdou nějak ztěžka...

Jedna za druhou zkoušely otevřít a potom tlačily všechny společně...

Jakkoli to bylo prazvláštní, dveře byly zamčeny...

— To je blbé! řekla Virginie. Ten divoch, neumějící francouzsky, jistě ještě jakživ neviděl zámek: točil v něm klíčem naopak. Myslí, že nám otvírá.

— Musíme zavolat, řekla Modesta.

Hlasy, ještě ne poděšené, volaly:

— Hej, pane! Divochu! Irokézi! Miláčku!

Odbila půlnoc. Věž s hodinami byla jistě přímo nad galerií, protože jejich dunění naplnilo dlouhou místnost, svícen u stropu se zahoupal, rámy se zachvěly a nějaké okno blízko stropu zadrnčelo.

— Přijdou sem pro nás, řekla Adéla. Počkejme.

— Ty máš naspěch, ty začínáš; my ostatní máme dost času, řekla Blanka.

V očekávání, přerušovaném drobnými nervózními záchvaty, slyšely odbíjet čtvrt, půl, tři čtvrti, jednu hodinu.

— Co tam dole dělají? divila se Modesta. Jistě nás slyšeli. My také slyšíme jasně hudbu zdola.

A opravdu: v pravidelných intervalech doléhaly do galerie nejpronikavější tóny nejvyšších strun, podobně jako zvonění proniká mlhou.

Znovu se jaly křičet, až zčervenaly a rozplakaly se.

— Zkrátme si nějak dlouhou chvíli, navrhovala Adéla, chtějící vypadat klidně, a procházela se kolem obrazů. – Vzácné dámy, jsme zde v Louvru: tento vysoký pán v bílé paruce a s dlouhou šavlí, to je...

— To je...? ptala se Irena.

— Já už nevím! a Adéla zaplakala.

Všechny portréty měly otcovský vzhled starých pánů, kteří právě za trest zavřeli děvčátka v prázdném pokoji. Oni sami nejevili nijak netrpělivou touhu odejít. V jejich věku člověk už nespíchá.

Jedna z dívek skočila ke dveřím, vysokým a pobitým železnými pruhy, a zabušila na ně.

Jakoby rozhoupány jejími pěstičkami, hodiny odbily tři čtvrti a dvě hodiny.

— H...! řekla Virginie. Já jdu spát.

Natáhla se na pozlacený dlouhý stůl; nohy jí na konci přecházely, lokty si dala za hlavu a prsa měla vyklenuta do vzduchu.

Blanka se na ni zpovzdálí dívala, sedíc na jakési truhlici; ruce měla nějak potutelně zaměstnány pod sukní a kolébala nohama.

— Milé dámy, řekla Blanka a zaváhala, ... zdá se mi, že se tam bez nás obejdou! Ten pan indián možná potřebuje něco jiného... *Páni* tam možná už začali!

— Drž pusu, holoubku! vyhrkla vysoká Irena, nadurděná a rozzuřená. Ani nevěděla, jak se to stalo, že jí, aby ji umlčela, zavřela ústa svými rty.

Modesta, která vzlykajíc obešla celou galerii, přišla nakonec schovat svou ztrápenou tvář na Virginiina ňadra. Když ji zase zdvihla, zůstal na živůtku, který byl teď průhledný a ukazoval nějaký růžový hrot, vlhký pruh, který tam nebyl vtisknut slzami.

— Je příliš horko, řekla Irena a krajky se rozletěly na všechny strany. Teď už, páni muži, neotvírejte, jsem v košili.

— Jen ji klidně shod'! řekla Eupurie a její ruka ji pevně chytila kolem krku.

Tak se ponenáhlu vzlykot proměňoval ve vzdechy a ústa se bořila do jiných skutečností než do kapesníků, provlhlých slzami. Zlobivé dupání po koberci zmlklo, protože nohy teď byly bosé.

Virginie bez jakéhokoli studu, protože ven nebylo možno jít, improvizovala v jednom koutě pokoje bublání zřídla.

Teprve později, krátce před třetí hodinou, zhaslo elektrické světlo. Bylo to, jako by ti staří páni na zdech bez hluku byli odešli... Ale tápající ruce nemohly najít dveře!

Při hledání nějakého východu narážely jako pro posměch na ústa nebo pohlaví svých společníků.

Potom se zamodralo svítání a porosilo zpocená těla studenými záchvěvy.

Po chvíli slunce oknem u stropu přelétlo potřísněný koberec.

Bylo poledne a opakovalo se bití týchž hodin, které to uvěznění zahájily.

Dívky dostaly hlad a žízeň a bily se.

Jedna snědla krabičku barevných hrozin na rty, jiná si ukuchtila z vlastních slz, slin a pudru voňavý, slaný, syrový a odporný chlebiček.

Byla jedna hodina, byly všechny hodiny, bylo jedenáct večer a vzdálená hudba dorážela do prázdna stejně nepřesně, jako se rozčilené prsty honí za uchem jehly.

Světlo se nerozžalo.

Ale nějaké jiné světlo, vycházející odněkud z boku a jistě ne světlo zvenčí, rozlilo se kdesi nahoře nějakým zaprášeným oknem.

Ženy zaječely, zaradovaly se, objímaly se, kousaly se, posnášely a na sebe nastavely stoly, dvakrát nebo třikrát se převrhly, ale nakonec jedna pěst, vyzbrojená prsteny, ale krvácející, vyrazila okno.

Nahé, rozcuchané, vyhladovělé, špinavé a rozříjené hnaly se k okénku, otevřenému na světlo a na... lásku.

Neboť železný rám, jímž nebylo možno prolézt, jenž však umožňoval pohled dovnitř, byl jedinou přepážkou mezi obrazovou galerií a indiánovou dvoranou.

Přestože uplynula již i druhá půlnoc, zdálo se jim docela přirozené – myslily na něho tolik a tak dlouhých hodin! – že ho tam vidí.

Jediným rudochovým oblekem byla nahá žena, ležící bezvládně na jeho hrudi; a jediným jejím závojem byla černá aksamitová škraboška.

VIII. VAJÍČKO

Čtyřicet hodin před tím se Bathybius přiblížil k okénku ve zdi.

Kulaté okénko bylo v toaletním pokojíku, který byl teď doktorovou observatoří, zavřeno dvěma dřevěnými okenicemi, upevněnými závorou.

Doktor se tápavě přiblížil a otočil rázně rukojetí závory s touž přesností, jako kdyby doma v pracovně otáčel nekonečným šroubkem lékařského zrcadélka.

Okenice se otevřely tiše jako motýlí křídla.

Okénko zazářilo zlatým světlem všech lamp ve dvoraně a bylo to, jako by v toaletním pokojíku byla nad úzkým obzorem doktorova stolu vyšla hvězda.

V tom jasu Bathybiusovy oči trochu zamrkaly, ty oči, které jsou tak nejasné nebo spíše stále upřené na jakési neviditelné místo a jejichž výraz, shodou nedostatečně vysvětlenou, má většina lékařů společný s jistými nebezpečnými šílenci, doživotně zavřenými v blázinci. Pohládl si krásnýma, vypasenýma operatérskýmá rukama, z nichž jedna byla ozdobena velikými prsteny, rozbíhající se bílé licousy. Položil na stůl arch papíru, na němž měla býti zaznamenávána jeho pozorování, vytáhl plnicí pero, podíval se na hodinky a čekal.

Třebaže jakožto duch rozvážný dobře věděl, že za tím kulatým okénkem bude pozorovat v postojích nejnormálněji a nejubožeji lidských jenom bytosti lidské, přistoupil k okénku stejně, jako kdyby přibližoval oko k čočce nějakého neobyčejného dalekohledu, otáčeného pod zachvívající se kupolí obrovskými hodinovými stroji a namířeného na neznámý svět.

— No tak, řekl, jen žádné halucinace.

A aby zahnal svou vizi a také proto, aby jasně viděl na psací stůl, zapjal zástrčkou proud do malé lampy s tyrkysovým stínidlem.

Příštího dne večer byl nemálo překvapen, že v svých papírech a docela nedávno jeho vlastním písmem napsán nalézá podivný vědecko-lyricko-filozofický výplod nočního bdění, který budeme za chvíli čísti. Je pravděpodobné, že to napsal během těch dlouhých volných chvil, jež měl – během té dlouhé hodiny, kdy milenci hladově jedli, a těch desíti hodin, jež prospali. Je ovšem také možné, že u něho nastalo jakési zvláštní rozdvojení osobnosti a že jednak časově měřil, kontroloval, analyzoval, zapisoval, ověřoval technické podrobnosti při každém indiánově odchodu do toaletního pokojíčku, jednak zevšeobecniv je, vyjadřoval své dojmy tímto literárním způsobem, jemuž nebyl nijak zvyklý:

BŮH JE NEKONEČNĚ MALÝ.

Kdo to tvrdí? Jistě žádný člověk.

Neboť člověk stvořil Boha, aspoň Boha, v něhož věří, stvořil ho a nebyl to Bůh, jenž stvořil člověka (to jsou pravdy, dnes nabyté); člověk stvořil Boha k svému obrazu a k svému podobenství, zvětšeným tak, až lidský duch nemohl chápat jejich rozměry.

Tím ovšem nemá být řečeno, že Bůh, jak ho pojal člověk, nemá rozměrů.

Je větší než každý rozměr, třebaže přitom není mimo každý rozměr nebo nehmotný a nekonečný. Je jenom neurčitý, neohraničený.

Toto pojetí mohlo stačit v dobách krátce před dobou, kdy dva národové, jimž říkáme Adam a Eva, byli pokoušeni výrobky kupců, jejichž posvátným zvířetem byl Had, a byli nuceni pracovat, aby je získali.

Víme teď, že je ještě jiný Bůh, který opravdu stvořil člověka a sídlí v životním centru všech lidí a je nesmrtelnou lidskou duší.

POUČKA: Bůh je nekonečně malý.

Neboť aby byl Bohem, jeho Tvůrčí dílo musí být nekonečně veliké. Kdyby sám měl nějaký rozměr, zmenšoval by tím své Dílo a nebyl by už Tím, jenž stvořil Vše.

Tak se může honosit svou Dobrotivostí, Láskou a Všemohoucností, které si pro sebe neponechávají žádnou část světa. Bůh je mimo každý rozměr *uvnitř*.

Je to bod.

Q. E. D.

Je známo, že v člověku jsou dvě části, jedna zjevná a podrobená zákonu, souhrn orgánů, jemuž říkáme *tělo, soma*; a v této části pomíjející je zahrnut i ten „drobný rozruch, pohyb“, který z ní vyplývá a jmenuje se myšlenka nebo „nesmrtelná“ duše.

Část druhá, nepomíjející a mikroskopická, přecházející od počátku světa z pokolení na pokolení, jmenuje se *zárodek, vajíčko, germen*.

Zárodek, to je ten Bůh ve dvou osobách, Bůh, rodící se ze spojení dvou nejmenších živých věcí, z *polobuněk*, to jest ze Spermatu a z Vajíčka.

Obě tyto polobuňky žijí v hlubinách noci a rudého vzruchu, uprostřed proudů – naší krve – které unášejí krevní tělíska, rozptýlená jako planety v nebeském prostoru.

Je jich osmnáct miliónů královen, polobuněk samičích, které čekají v hloubi svých jeskyní.

Pronikají světy svým pohledem a vládnu jim. Jsou nekonečně božské. Pro ně není fyzických zákonů – nejsou poslušny gravitace – proti vesmírné přitažlivosti učenců stavějí své zvláštní vztahy; existuje pro ně jenom to, co se jim líbí.

V jiných, stejně hrozných jícnech jsou milióny bohů, nositelů Síly, kteří prvního dne stvořili Adama.

Kdykoli se bůh a bohyně chtějí spojit, přitahují k sobě, každý ze své strany, svět, v němž jsou usídleni. Muž a žena myslí, že si libovolně vybírají... to je, jako kdyby se země ješitně domnívala, že se točí schválně!

Právě tuto pasivnost padajícího kamene nazývá muž i žena láskou.

Bůh a bohyně se chystají splynout... K tomu, aby se setkali, je jim třeba času, který podle lidských měr kolísá mezi vteřinou a dvěma hodinami...

Ještě chvíli a bude stvořen nový svět, maličký, bledě korálový Buddha, schovávající oči, tak oslněné tou přílišnou blízkostí Absolutna, že se nikdy neotevřely, zakrývající své oči malou ručkou, podobnou hvězdě...

Ale tu se muž i žena probouzejí, šplhají se na nebesa a drtí bohy, tu hmyzí havěť.

Toho dne se muž jmenuje buď Titan, nebo Malthus.

IX. INDIÁN, TAK VELEBENÝ THEOFRASTEM

Do dvorany se vcházelo dvojími dveřmi.

Indián otevřel první a zas je za sebou zavřel. Venku slyšel, jak za ním Bathybius zastrkuje závoru, která měla být otevřena teprve za čtyřia-dvacet hodin. Zevnitř zastrčil on sám závoru druhou a vztáhl ruku k druhým dveřím...

Ty však se již otevřely, zatímco k nim byl obrácen zády, a indián poznal vzpřímenou, opřenou o dvevní rám, celou růžovou a celou nahou, jakoby průsvitnou ve světle lamp, Ellenu Elsonovou, která se na něho usmívala.

S vousy, skřípcem a šaty, jak je nosí všichni lidé, Marcueil odložil také myšlenky na společenské mravy.

Stáli tam proti sobě už jen muž a žena, svobodní pro věčnost.

Či nebylo těch čtyřiaadvacet hodin věčností pro muže, který hlásal, že žádné číslo nemá význam?

Bylo to „konečně sami“ muže a ženy, zříkajících se všeho, aby se mohli uchýlit jeden druhému do náručí.

— Je to možné? zavzdychala jejich ústa, a více si neřekla, protože splynula.

Ale chladná ironie se nevzdala svých práv na Marcueila, třebaže napudrovaného zlatě červeným práškem a přestrojeného za indiána, který byl konec konců stejně směšný – Marcueil to najednou zpozoroval – jako Marcueil, člověk společenský.

— Konečně sami! zasmál se trpce, odstrkuje od sebe Ellenu. A co těch sedm děvčat, které za chvíli přijdou, a ten doktor, který nás bude pozorovat?

Ted' se zasmála zase Ellen, chraptivým smíchem opilé děvky, nejkrásnějším smíchem na světě.

— Tvé ženy jsou zde! Zde (vzala na posteli a hodila na indiánova prsa něco chladného jako ocelová dýka), zde je klíč od tvé nedobytné pokladny na ženy! Zavírá velmi dobře! Schovávám ti je a jsou schovány velmi dobře. Ale jsou mé, ty tvé ženy, protože jsi můj ty! *Kolik je jich ve vás?* zeptal se mne jednou nějaký bosý panáček zamotaný do mnišské kutny. Je to docela prosté: – *Je jich ve mně sedm!* Stačí to pro vás, můj indiáne?

— To je šílenství! řekl Marcueil, který se mezi jinými nekonečnostmi zdál naladěný k vyčerpání nekonečného klidu. Ten doktor, který to bude vidět... tě pozná.

— Vzala jsem si škrabošku! řekla Ellen.

— To je opravdu velice chytré! Svou šoférskou škrabošku! Jako kdyby ji nosily všechny ženy a jako by nebylo známo, že slečna Elsonová je horlivá automobilistka! Kdekdo ji zná! V ní tě Bathybius pozná ještě lépe.

— Nosívám škrabošky růžové a tato je černá!

— To je argument čistě... ženský!

— Je tedy... úplně bezcenný? Poslyš, je to škraboška jedné z těch tvých sedmi žen, čtyři z nich je mají, je to ted' v módě... A pak... ach... a pak, na mého doktora je to dost dobré! A také to: škraboška jedné z tvých žen, to tě bude blažit, budeš přesvědčen, že objímáš její tělo... a já si budu myslet, že jsem jí uřezala hlavu... A pak... já přece nejsem děvka, jistě bys nechtěl, abych byla úplně nahá!

Její tvář zmizela pod černým sametem. Oči a zuby jí svítily.

Za vteřinu potom cvakla okenní klika a bílé Bathybiusovy vousy ojnily okénko na konci dvorany.

— Nuže, indiáne, zažertovala Ellen, Věda vás pozoruje, Věda s velkým V...

Marcueil, stále ještě chladně, se zeptal:

— Konec konců... víš, jsem-li *indián*? Budu jím... možná... *potom*.

— Nevím, řekla Ellen, nevím nic, budeš jím a potom jím už nebudeš... budeš víc než indián.

— Víc? řekl zasněně indián. Co to znamená? To je jako prchající stín toho závodu... Víc... to není už nic přesného, to je dále než nekonečno, to je neuchopitelné, fantóm...

— Vy jste byl ten Stín, řekla Ellen.

A on ji bezmyšlenkovitě objal v pase, touže zachytit se nějaké hmatatelné opory.

V nějakém skleněném trychtýřku na stole vonělo několik ještě nezvadlých růží ze závodu *Perpetual-Motion*.

Jako vavříin spletený ve věnec, jehož listy se zachvívají ve větru, zatřepetalo se jméno té bytosti, která se zanedlouho měla zjevit „po indiánovi“, a zjasnilo se před Marcueilovými očima:

— NADSAMEC.

Hodiny na zámecké věži hlásily půlnoc a Ellen poslouchala:

— Odbily...? Ted' tedy... do díla, mistře.

A hned se k sobě vrhli, jejich zuby zazvonily a vyhloubeniny jejich hrudí – tak přesně byli stejně vysocí – utvořily vzduchoprázdnou prostorou a zazvučely.

Začali se milovat a bylo to jako odjezd na dalekou výpravu, na dlouhou svatební cestu, která neprobíhala městy, nýbrž Láskou.

Když splynuli poprvé, Ellen se přemáhala, aby nevykřikla a její tvář se křečovitě stáhla. Aby zdusila prudkou bolest, potřebovala zakousnout se do něčeho a našla indiánův ret. Marcueil měl pravdu, když řekl, že pro jisté muže jsou všechny ženy pannami, a Ellen zakusila důkaz toho, ale nevykřikla přes to, že byla zraněna.

Pustili se právě v té chvíli, kdy jiní se k sobě tisknou ještě úžeji, neboť oba myslili jenom na sebe a nikterak nemínili připravovat jiné životy.

Dokud je člověk mlád, nač? Takových opatření člověk dbá – nebo přestává dbát – na konci stárí, po závěti, na smrtelné posteli.

Druhé objetí, lépe vychutnávané, bylo jako druhé čtení oblíbené knihy.

Teprve po několikátém objetí mohla Ellen rozpoznat nějakou slast v jiskřivých a chladných indiánových očích... zdálo se jí, že chápe, že indián je šťasten proto, že ona je šťastna, až tím trpí.

— Sadisto! řekla.

Marcueil se srdečně zasmál. Nebyl z těch, kteří ženy bijí. Něco na něm bylo pro ně tak kruté, že k tomu nepotřeboval už nic přidávat.

Pokračovali a každé jejich objetí bylo zakotvením v nějaké jiné zemi, v níž objevovali něco nového, a to vždy něco lepšího.

Bylo zřejmé, že Ellen je rozhodnuta být trochu častěji šťastná než její milenec a dostihnout cíle naznačeného Theofrastem dříve než on. Indián v ní prohluboval zřídla úzkostné rozkoše, jichž se nedotkl žádný milenec.

Po desátém objetí vyskočila lehce z lože a vrátila se držíc v ruce malinkou krabičku z želvoviny, kterou vzala z toaletního pokojíku.

— Po „desítce“ je třeba, jak jste, mistře, řekl, ošetřit rány jistými mastmi... Toto je výborný balzám, vyráběný v Palestině...

— Ano, *stín skřípal*, zašeptal Marcueil. A jemně ji opravil: – Po jedenáctém... Později.

— Hned, odporovala Ellen.

Lidské síly byly předstiženy, tak jako bývá z jedoucího vlaku vidět, jak se v dálce rozplývají známá místa za obvodem města.

Ellen ukázala, že je zkušená milénka, ale bylo to tak přirozené! Indián budil tak jasný dojem bůžka, vyřezaného z neznámých, čistých hmot, jehož každá laskaná část byla nejčistší!

Zbytek noci a po celé dopoledne milenci neodpočívali ani nejedli: nebyli by dovedli říci, zdali dřímali nebo bděli; schrupli nějaké cukrovinky a studená jídla; a pít – z téhož pohárku – to byla jen jedna z tisícerých obměn jejich polibků.

V poledne – indián skoro už dosáhl a Ellen už dávno překročila Theofrastovu číslici – Ellen si trochu posteskla.

— Je mi tak horko! řekla chodíc dvoranou s rukama na napjatých prsech; nejsem dost nahá. Nemohla bych shodit i to, co mám na tváři!

Za okénkem dychtivě hleděly doktorovy oči.

— Kdy to sundáme? opakovala Ellen.

— Až bude kruhy pod tvýma očima vidět pod dolním okrajem škrabošky, odpověděl Marcueil.

— Ať je to tedy brzy! zaúpěla Ellen.

Zdvihl ji na svých pažích, v nichž zůstala schoulena jako hedvábí, smotané do klubka; potom ji zase položil jako malé dítě, natáhl ji, prostřel jí na nohy medvědí kůži a se směšnou profesorskou vážností, aby ji rozesmál, řekl:

— Aristoteles praví v *Problémech*: Pročpak studené nohy nepomáhají lásce?

Potom jí recitoval Floriánovy bajky:

*Opička mladička vytáhla
oříšek ze zelené slupečky...*

Najednou zpozorovali, že mají hlad.

Šli si znaveně sednout k bohatě prostřenému stolu a jedli jako chud'asi v lidové jídelně, chud'asi, kteří by si byli podráždili chuť aperitivy miliardářů.

Indián zhltal všechna masa a Ellen všechno pečivo; ale šampaňské nevypil všechno sám, protože Ellen vysrkla pěnu z první číše každé láhve. Kousala ji, jako by jedla smetanové pusinky.

Potom vždy políbila milence: však také byl na svém rudém nátěru po všech částech těla poset sladkými skvrnami.

Potom se dvakrát milovali... měli dost času: nebyly ještě ani dvě hodiny odpoledne.

Pak spali; a v jedenáct hodin sedmadvacet minut večer ještě stále spali, jako by je do vody hodil.

Doktor, bloumaje hlavou a sám už blízek usnutí, zapsal úhrn, jehož do té doby bylo dosaženo:

70

A schoval plnicí péro.

Theofrastova číslice byla dostižena, ne však předstižena.

V jedenáct osmadvacet se Marcueil probudil – nebo lépe: ještě před ním se probudilo to, co z něho dělalo indiána.

Ellen pod jeho objetím bolestně vykřikla, trochu se potácejíc vstala, jednu ruku majíc položenu na hrdle a druhou na svém pohlaví a její oči se slídivě rozhlížely, podobně jako nemocný hledá lék nebo morfinista svou řeku zapomnění...

Potom klesla nazpět na lože: její dech, procházející sevřenými zuby, vydával týž zvuk sotva postřehnutelného kypění jako krabi, kteří si možná pobrukují to, co se snaží připomenout si ze Sirén...

Hledajíc tápavě celým tělem zapomenutí hluboké spáleniny, našla svými ústy ústa indiánova...

A od té chvíle si už nevzpomněla na žádnou bolest.

Do půlnoci jim zbývalo ještě třicet minut, doba, která jim stačila k tomu, aby ještě jednou, počítajíc v to předcházející etapu, prožili známé rozpětí lidských sil...

82

zapsal Bathybius.

Když skončili, Ellen se na loži posadila, přihladila si vlasy a nepřátelskýma očima se upřeně podívala na milence:

— Nebylo to nijak zábavné, řekla.

Muž zdvihl ze země vějíř, napolo jej rozevřel a obratem ruky jím Ellen pleskl po tváři.

Žena vyskočila, vytáhla z vlasů dlouhou jehlici v podobě meče a chtějíc se pomstít zamířila na Marcueilovy oči, svítící naproti očím jejím.

Marcueil nechal působit svou sílu: jeho oči se ubránily samy.

Pod jejich hypnotizujícím pohledem žena, právě když skláněla svou zbraň, strnula a usnula.

Ruka, prodloužená ocelovou jehlicí, zůstala vodorovně natažena.

Tu položil Marcueil ukazováček mezi Ellenina obočí a hned ji probudil, neboť byl čas.

X.

KDO JSI, LIDSKÝ TVORE?

Něco zazvučelo, tak jako když opakovaný konec berly zavadí a zazvoní o dlažbu; něco drobounkého: půlnoc odbila, poslední úder na prastaré zámecké zvonici.

Tento pozemský zvuk vzkřísil Ellenu, která už zas, tentokrát spánkem přirozeným, začínala usínat. Počítala ty slzy zvuku:

— Ha-ha! *Lidské síly!* zasmála se, trochu rozmrzelá, že byla vyburcována vetřelstvím tak málo významným, a smíchem se křečovitě skulila a znovu usnula, schoulena do svého úsměvu.

Dveře se otevřely a v jejich rámu se objevil doktor.

Zarazil se na několik vteřin, omámen pachem lásky a oslněn prudkou bělostí elektrických lamp, které všechny byly v rozlehlé dvoraně rozsvíceny jako svíce na oltáři, vyzdobeném k nějaké neobyčejné svatbě.

Zamaskovaná žena, s prsy vztyčenými a s prsty na rukou i na nohou křečovitě roztaženými a mírně se zachvívajícími, ležela na medvědí kůži; její smích ve spánku zněl jako tiché chroptění.

Rudé, nahé, svalnaté a necudné indiánovo tělo skočilo k té oblečené, šedivé bytosti s opičím vousem, která právě prošla dveřmi, nechápajíc, jakou demarkační linii překračuje.

A Nadsamec s řevem zvířete, vyrušeného v doupěti, pozdravil Bathybiusa touž větou (protože nic jiného nebylo možno říci), jíž v pohádkách *Tisíce a jedné noci* nefrit Hrom-Hromující vítá vezírovo poselstvo:

— Kdo jsi, lidský tvore?

V chodbách se hemžili lidé a docela na konci posledního salónu drobounké postavičky, hudebníci, vrzali jako cvrčci, zavření v krabici.

XI. A VÍC!

Nahý a rudý indián byl unášen strhujícím shlukem lidí, stejným jako davy, oslavující závodníka, herce nebo krále.

V dálce, na konci ozářené řady salónů, se smyčce horečně snažily vykresat ze strun něco jako *Te Deum* rozdrážděné lásky.

Nějaký frak, rozkvetlý celým záhonkem dekorací, bujných, ale špatně ošetřovaných – neboť jako nějaké býlí se mezi ně vplížilo také významení ze zemědělské – tlačil se dychtivě k Marcueilovi, který pod záštitou falešné rudošské kůže v něm poznal Saint-Jurieu.

— Vylidnění je teď už jen prázdné slovo, slzel obdivem senátor.

— Ani prázdné slovo! přizvukoval generál.

— Vlast může denně počítat se stovkou nových obhájců, zvolali oba zároveň.

— Jenom dvaasmdesát, opravil je brebtavě Bathybius. Ale dá-li si indián laskavě záležet, bude to za čtyřiaadvacet hodin, i když vezmeme jen šestkrát za hodinu: sto čtyřiačtyřicet!

— Veletucet! řekl Saint-Jurieu.

— I méně by stačilo! poznamenal generál.

— A tento počet může být libovolně znásoben oplodňováním umělým, pokračoval doktor, rozohňuje se, a to i bez přítomnosti...

— ... autora, jehož jste vy, milý doktore, vydavatelem! zažertovalo několik hlasů.

— Objednávám si jeden přepychový výtisk, řekla cynicky Henrietta Cynová, která vešla, aniž kdo věděl jak.

Indián odpověděl na všechny tyto řeči klidným zavrtěním hlavou: „Ne.“

— Co to říká?, durdil se generál. Že nechce dělat děti? Ale kdo je tedy bude dělat?

Indián, stále nevšímavý a němý, rozhlédl se kolem, zdvihl ukazováček a položil jej na Saint-Jurieuovu hrud', posetou řádivými hvězdami.

— To zkoušejí vždycky ti, kteří nemohou, vysvětlovala filozoficky Henrietta Cynová.

A indián vyklouzl ze společnosti, obávaje se o Ellenino inkognito, které mohlo být prozrazeno. Pospíšil do dvorany, jejíž dveře zase zavřel.

Sotvaže vešel, nějaké pružné, teplem jeho náručí ještě vlahé tělo ho objalo a porazilo na kožišinové lože.

A dech mladé ženy zašeptal v polibku, po němž mu zvonilo v uchu:

— Konečně jsme hotovi s tou sázkou k potěše pana... Theofrasta! Což abychom teď myslili trochu na sebe! *Ještě jsme se nemilovali...* pro svou rozkoš!

Zamkla na dva západy.

Najednou někde u stropu bylo rozbito okno a střepy přšely na koberec.

XII.

Ó, KRÁSNÝ SLAVÍČKU...

Právě v tom okamžiku prorazily ženy zasklenou přepážku.

Střepiny zazvonily na začátku pádu a potom byly ztlumeny chlupy koberce, v nichž zvuk zanikl, stejně jako se přerušil výbuch smíchu, jakmile si uvědomí, že zní falešně.

Ženy nezkusili hned smát se.

— Hola, milenci, zvolala konečně Virginie.

— Ještě jste od včerejška neskončili? zeptala se Irena.

— Sami říkají, že ještě ani nezačali, zachichtala se Eupurie.

— Čekali jste na nás? řekla Modesta.

Tlačily se k železnému okennímu rámu, ale Ondřej a Ellena z nich viděli jenom horní půlky tváří

— Což není možné umlčet je nějak? zahřměl Nadsamec. Schovej se, rozkázal Elleně.

— Jakmile ti ukazují jenom tváře, je mi úplně jedno, vidí-li nás, řekla Ellena. Mám ostatně škrabošku.

Podobně jako by nějaké Veličenstvo s pýchou otvíralo vzácnou schránku královských dýmantů, rozevřela indiánovy paže, které byly kolem ní ovinuty tak, že zakrývaly kus jejích ramen.

Potom udělala pohyb, dovolený jen panovnicím: klekla před svým milencem.

Jenom dívky, od narození služebné, myslí, že jsou nuceny vykoupit své služby zvýšením sazby.

Ellen laskala Marcueila vášnivě. Její kousající ústa se zlobila na muže, že není ještě vyčerpán. Nemiloval tedy svou milenkou, neboť nedal se jí ještě celý, nedal se jí tak, až by už neměl co dát!

Indián několikrát podlehl rozkoši, vzdávaje se pasivně tu jako muž, tu jako žena...

To jistě bylo uskutečnění toho, co Theofrast mínil slovy: „i víckrát“.

Spílání sedmi děvčat vznášela se nad nimi jako nebesa.

Napřed je to bavilo, ale potom rozčilovalo. Marcueil vstal, chytil lehkou japonskou vázu a rozpráhl se, chtěje ji hodit do okénka. Ale rozmyslnil si to: nebyl doma, neboť byl *indián*.

— A přece je třeba přehlušit je nějak, řekl. Ach, kdybych tu měl lovecký roh!

Jeho oči hledaly po velikém přeplněném stole, na který zase postavil vázu.

Najednou, s náhlou rozhodností napadeného člověka, který vytahuje revolver, vytáhl ze zásuvky nějaký válcovitý předmět.

Nahoře se ozvaly polekané hlasy.

— Žádné žerty, pane divochu, zvolala Virginie, která nemohla uhnout od vyraženého okna, protože se k němu přiblížila první a byla k němu odzadu tlačena svými družkami.

— Nebojte se, odpověděla posměšně Ellen, chytivši Ondřeje tragicky nestoudným pohybem; nebojte se, dámy, držím ho!

Ondřej se jí vymanil, pokrčil rameny a natáhl klíčem jakousi skříňku, na níž stála nějaká trychtýřovitá nádoba, táž, do níž byla bez vody vložena kytka růží a která se zdála nakloněna jenom tíhou květů; a silný fonograf, zaujímající střed stolu, u něhož jedli, vyrazil z hrdla, bizarně ucpaného vůněmi a barvami, mohutný zpěv, který naplnil celou dvoranu.

— Výborně! zvolala zase Virginie.

To slovo nebylo slyšet, ale bylo vidět pohyb jejích kyprých rukou snažících se ironicky zatleskat a udržet ji při tom zavěšenou na její rozhledně.

— A proč ne také kino? vykřikla ze všech sil, aby přehlušila varhanní dunění silného fonografu.

Rty dívek u okna se pohybovaly, ale jejich hlasy byly od té chvíle přehlušovány.

Ať tu Virginiinu větu slyšely nebo neslyšeli, bylo vidět, že Ondřej a Ellen jsou ochotni vyhovět té žádosti tím, že ji uskuteční nějakým divadelním postojem: indián vytáhl z kytice červenou růži a s něhou,

kteřá se bavila hrou obřadnosti, podal ji zamaskované ženě na pohovce; potom na minutu spojili svá ústa, nestarajíce se už o svědky, kteří je teď již nemohli rušit; a dávali se ukolébávat záchvěvy hlasité hudby.

Ondřej vsunul do fonografu váleček, ani se naň nepodívav, a právě když se vrátil k Elleně položit na její mladé bělostné tělo červenou růži, která vypadala jako urvaný kus jeho rudošské kůže, celé červené jako ústa, nástroj začal hrát starou lidovou romanci.

Ačkoli Ondřej dobře věděl, že ta píseň je velmi rozšířena a otištěna v několika sbírkách lidových nářevů, nepříjemně se zachvěl, když upozoroval zvláštní shodu svého skutku s prvními verši:

*Utrhl jsem krásnou růži
pro svou drahou milou.
Ó, krásný slavičku!*

Ellen vykřikla, schovala hlavu pod Marcueilovu paži, pak ji zase zdvihla a podívala se milenci do očí s výrazem, který přes to, že měla škrabošku, jasně říkal:

— To je opravdu zvláštní, ale udělal-lis to ty, nedívím se už.

A když se Ondřej zase vzpamatoval z toho prvního dojmu a zastíral svůj rozruch, vesele se rozesmála; ale když se na Marcueilovu tvář podívala, třebaže jen zběžně, podruhé, objevila na ní mráček, který si podle svého přesvědčení správně vysvětlila.

— Snad, pane, nebudete žárlit, řekla, že se ta zpívající ústa chlubí, že mi nabízejí květiny? Mají pravdu, miláčku, byly to jejich růže. Dávají vám lekci galantnosti.

A ježto znala i hrubá slova, vyjádřila se přesněji:

— *Mazaný chlípník*, pravda, tak se to říká?

Fonograf zatím opakoval:

*Utrhl jsem krásnou růži
pro svou drahou milou.*

Potom zachrčel jakýsi truchlivý trylek, nekonečně dlouhé *krrr... krrr...* jako by chtěl mladou ženu vyplísnit za ta její příliš důvěrná slova, nebo snad aby si zjasnil hlas; ale byla to prostě pauza před druhou slokou:

*Růže, kterou tuto nesu,
to je smutná zpráva,
ó, krásný slavičku!
Růže, kterou tuto nesu,
je smutná zpráva, žel!*

Trychtýř na fonografu se chvěl, prodlužuje poslední slabiku jako vzdechy umírajícího:

— *El-el-len!*

Vypadal se zbývajícími květy jako veliký monokl nějakého zlého kyklopa, který je pozoroval, nebo jako trychtýřovité ústí pušky nějakého bandity, číhajícího na silnici jejich lásky, nebo – a to bylo ještě horší – jako dírka elegantního starého pána, bohatě rozkvetlá krvavými ozdůbkami, které také budou brzy „smutnými zprávami“.

*Při prvním čísle v kole
má milá ztrácí barvu,
ó, krásný slavičku!*

— Při prvním? řekla Ellen, která opravdu změnila barvu, protože se začervenala. Ta vázička si trochu pozdě vytáhla z oka stopky růží, že nás vidí teprve teď...

— Číslo, to bývá vždycky první, řekl indián.

Ellen neodpověděla, protože se oddávali lásce.

Starý pán s velikým monoklem byl zvěděvec mnohem nediskrétnější než Bathybius, protože – nečekaje a zřejmě stále je pozoruje – začal svým mekotavým hlasem znovu:

*... ku... ku... ku!
hé hé hé hé hé...
Při prvním čísle v kole
má milá ztrácí barvu.*

Potom zachrčel a čekal jako nějaký prostý Bathybius. Ženy nahoře umlčel úplně a s monoklem mírně rozechvělým pokračoval – ani Elleně, ani Ondřejovi se ten květnatý monokl nezdál o nic nesmyslnější než kterákoli jiná lidská nebo nadlidská věc –

Při druhém čísle v kole...

Nečekajíc na nové vybídnutí a jakoby v jakémsi vsugerovaném milostném roznicení, Ondřej a Ellen uposlechli...

*má milá ještě zpí-vá,
ó, krásný slavičku!
hé... hé... hé...*

*Při druhém čísle v kole
má milá ještě zpívá...
krrr...*

Ve chvíli, kdy ten zpívající, květy ozdobený tvor zachrčel, Ellenina hlava se zvrátila s tichým zachroptěním, které nebylo milostné.

— Jsem trochu opilá, zašeptala. Je mi tak špatně!

Marcueil si najednou uvědomil, že neumlčí-li – tak jako umlčel ty dívky – ihned tam na stole ten důrazný hlas, ovládající jeho předrážděné smysly, celé jeho tělo, ba skoro i jeho mozek, bude nucen ještě stále zmocňovat se – a jeho pohlaví nebude moci nezmocňovat se – té umírající ženy, kterou jeho paže stále svíraly.

Byl by ji teď dovedl zabít nožem, ale nebyl nucen trýznit ji jinak. Její oči byly zavřeny a malá slza se jimi prodírala, pootvírajíc víčka a zvlh-

čujíc škrabošku. Vypadalo to, jako by plakala škraboška. Prsy vztyčovaly slast nebo naopak utrpení, které nebylo už pozemské. Ondřej chtěl vstát a zastavit nebo rozbít fonograf, chytit vázu a roztržít jí skleněný trychtýř. Překvapen, že si na ně vzpomíná tak pozdě, pozoroval vedle lože na dosah ruky rekvizity svého divadelního indiánského přestrojení. Hodil tomahavkem, jímž ovšem házet neuměl a jenž přese všechny výklady Fenimora Coopera udeřil do opěradla na židli svou tupou částí; potom hodil Elleniným pantoflíčkem, který byl zbraní vražednější: zasáhl okraj skleněné trouby, která zazvučela, ale ani se nerozbila, ani se nepřevrátila, a smetl poslední růže, které spadly na stůl. Vše, co jsme právě tak dlouze vypravovali, událo se během toho *la-sol* posledních dvou slabik *zpí-vá*.

Trychtýř na fonografu teď vypadal jako lesklý hadí chřtán, hrozivý a neskrývající se už pod květy; a Ondřej, omámen, byl nucen uposlechnout rozkazu a jeho pohlaví bylo stejně jako on nuceno uposlechnout – netvor nařizoval průzračným a zvukným hlasem:

*Při třetím čísle v kole
má milá umí-í-rá,
ó, krásný slavičku.*

*Při třetím čísle v kole
má milá umí...*

Poslední zaškytnutí Ondřej už neslyšel: hrozný pronikavý výkřik, složený ze sedmi výkřiků, zazněl z obrazové galerie, od jejíhož okna chvatně zmizely tváře žen. Ondřej, ježto kouzlo tím bylo zrušeno, vstal, neuposlechnuv šíleného podnětu až do konce... Fonograf naposledy zachřel své krrr... a zastavil se. Bylo to úplně jako zazvonění budíčku, třebaže to nebyl konec snu. Modré a chladné svítání druhého dne, který tam trávili, spustilo vysokými okny dvorany svůj rubáš na pohovku. Ellen už nedýchala, její srdce již nebilo, její nohy i ruce byly stejně ledové jako to svítání.

Nový příval podivných myšlenek zarepetil v bezbranném Marcuei-
lově mozku:

„Proč, praví Aristoteles v *Problémech*, studené nohy nejsou na pro-
spěch milostnému aktu?“

Potom se bezděčně zasmál, přestože jakési temné já mu v nitru šep-
ta-
lo, že by měl plakat; a potom zaplakal, přestože jakési jiné já, zřejmě na-
plněné nějakou osobní nenávisť k já předcházejícímu, obšírně, třebaže
jen ve vteřině, mu vysvětlilo, že je právě vhodná chvíle k nejveselejšímu
smíchu. Potom se válel po zemi po celé délce dvorany. Jeho úplně nahé
tělo narazilo na podlaze na nějaký obdélníček, jehož povrch byl měkký
a ochmýřený. Zarazil se tak vyjeveně, že skoro myslel, že zešlel a že se
mu tak maličkou zdá medvědí kůže, ležící na zemi jako koberec:

Byla to Ellenina škraboška, spadnuvší jí v agónii na zem.

XIII. OBJEV ŽENY

Její škraboška spadla...

Ellen byla teď úplně nahá.

Mimo její škrabošku ji už dva dny měl úplně v moci celou...

Bez škrabošky ji před těmito dvěma dny vídával často; ale čas se měří počtem událostí, které jej vyplňují a rozšiřují. Ona minuta, kdy ho celá zružovělá, opřena o dveřní rám a pravici majíc zdviženu, čekala, byla jistě někde na začátku věků...

... V dobách, kdy něco nadlidského stvořilo ženu.

— Je to možné? řekli si v té minulosti.

Škraboška spadla a Nadsamci se zjevilo naprosto zřejmě, že – třebaže měl Ellenu po dva dny v moci úplně nahou, ještě nikdy ji neviděl, dokonce ani bez škrabošky.

Nikdy by ji nebyl uviděl, kdyby nebyla mrtva. Marnotratníci se obvykle stávají lakomci v té přesné chvíli, kdy zpozorují, že jejich poklad je rozmrhán.

Indián neměl už nikdy spatřit Ellenu, jejíž tvar se zanedlouho vlivem ztrnulosti údů, předcházející rozklad, měl vrátit k tomu, co bylo před každým tvarem. Nikdy nepřemýšlel, zdali ji miloval nebo zdali byla krásná.

Věta, z níž se vyvinulo toto nezvyklé dobrodružství, zjevila se jeho duchu tak, jak ji – postavička úmyslně směšná a nepatrná – v jakémsi chvilkovém nápadu řekl:

— Láska je akt bezvýznamný, protože je možné dělat jej nesčetněkrát.
Nesčetněkrát...

Ano. Mělo to konec.

Konec ženy.

Konec Lásky.

„Indián, tak velebený Theofrastem“ dobře věděl, že konec způsobí žena, ale předpokládal, že ten hezký, křehký a drobounký tvor se zřekne rozkoše, nebude-li už bezprostředním cílem, bude-li jenom prostředkem k rozkoši zjitřenější, hrdinštější a více na hranicích bolesti. Nechal si v obrazové galerii sedm žen „v záloze“, nejinak než jak by Arthur Gough byl přivezl sedm náhradních automobilů... pro případ, že by závodní auto vypovědělo z nějakého důvodu službu.

Zase se zasmál, ale pohlédnuv na Ellenu, vzrušeně zaplakal.

Byla velmi krásná.

Splnila slib: škraboška spadla, ale byla nahrazena tak velikými kruhy pod očima! Jiné takové škrabošky se zanedlouho objeví po celém jejím těle jako vločky nafialovělého sněhu: mrtvolné skvrny, začínající u chřípí a na břiše.

Mramor živého těla byl ještě čistý a zářivý: na hrdle a kyčlích táž jemná zrnitost jako na rozříznuté, nehlazené slonovině.

Marcueil, nadzdvihnuv jemným ukazováčkem víčka, zjistil, že ještě nikdy neviděl barvu očí své milenky. Byly tmavší než kterákoli barva, jako opadané listí, tak temně hnědé na dně průzračných zámeckých nádrží; a vypadalo to jako dvě studny v lebce, vyhloubené pro radost z pohledu na zrcadlení vlasů v nich.

Zuby byly drobounké, pevně poskládané hračky. Smrt přiblížila pečlivě jejich dvě řady jako maličké dominové kostky, nemající teček – příliš malé ještě, aby dovedly počítat – v kouzelné škatulce.

Uši byly docela nepochybně „olemovány“ nějakou krajkářkou.

Vrcholky prsů byly zajímavé růžové věcičky, nepodobající se ani sobě navzájem, ani ničemu jinému.

Pohlaví vypadalo jako nějaký nanejvýš hloupý živočich, hloupý jako nějaká lastura – mělo opravdu její vzhled – ale bylo neméně růžové.

Marcueil si uvědomil, že právě objevuje Ženu, k čemuž ještě nikdy neměl volnou chvíli.

Oddávat se houževnatě lásce odnímá člověku čas k pocítění lásky.

Zlíbal jako vzácné šperky, od nichž bude nucen hned a provždy se odloučit, všechny tyto objevy.

Zlíbal je – a to ho ještě nikdy nenapadlo, protože se vždy domníval, že je to projev dočasné neschopnosti lichotek mužnějších – zlíbal je v odměnu za to, že je objevil, ba skoro si říkal: vynalezl.

A začal podřimovat vedle své družky, usnuvší navždy, tak jako se první muž probudil vedle Evy a v svém docela přirozeném překvapení, že nalézá první, láskou rozkvetlou ženu tam, kde ulehla nějaká ještě poloopičí samička, byl přesvědčen, že vyšla z jeho boku, protože po jeho boku byla.

Zašeptal její jméno, jehož smysl poprvé pochopil:

— Helena! Helena!

„Helena, Helena!“, zpívala mu v mozku nějaká hudba, jako kdyby fonograf ještě hrál a určoval rytmus.

A Marcueil si uvědomil, že na tom stupni vybití energie, kde by jiný muž býval unaven, on sám se stával sentimentálním. To byl jeho způsob vyjádření toho „*post coitum animal triste*“. Stejně jako láska mu byla odpočinkem po práci nohou, vlivem podobné rovnováhy se teď dožadoval činnosti zase jeho mozek. A docela prostě, jen aby usnul, skládal verše:

*Nahé tělo, paže vztahující,
toužící: „Zda je to možné?“ řkoucí,
oči prudkou slastí sálající:
Kdo démantu sčítá plošky skvoucí?*

*Paže tak malátné, když je svírám,
tělo tak prohnuté, jak budu chtít,
oči, tak čisté, zvláště když je v nich klam:
— Solte méně své slzy: budu je pít!*

*Zachvěvši se náhle, stojí spíc,
drahá poduška, v níž srdce bije,
nad její rty však sladší není nic,
nad milostné rty, v nichž nejlepší je.*

*Ze svých čtyř rtů přístěnek upravíme –
jako když dvě klíček k sobě postavíme,
v nichž potom ptačí sňatek oslavíme –
a v něm své jazyky – milence uložíme.*

*Tak jako Adam, hledající ženu,
nalézá, vzchopiv se, Eviny vlasy,
když spánek prchl, nalézám Helenu,
to staré, ale věčné jméno krásy,*

troubené rohem pro všechny časy:

*Heleno,
na helenské
pláni
vyzvání
milování.*

*K Tróji
k boji
jásá
chasa
z Arga.
Pln sil
Achil
bořil
město,
v němž Priamus
žil.*

*Brázda jeho vozu, na němž vlečena –
kol náspů – Hektorova mrtvola,
rámuje středem jásající chasy*

*zrcadlo, před nímž královna Helena,
celá nahá, s rozpuštěnými vlasy,*

*Helena
milená
se šňoří.*

*Starý Priamus vzlyká na vysoké věži:
— Achile, Achile, máš srdce tvrdší spěži,
tvrdší zlata, brnění, nejtvrdsších kostí,
Achile, tvrdší nad zdivo našich věží,
nad strohé skály trojanských pevností.*

Helena se před zrcadlem šňoří:

*— Ale ne, Priame, nic tvrdšího není
nad mých bílých prsů slonovinový štít:
jejich hroty se nad krví rudě pění
a jako v oku mořských ptáků možno zřít
v studené zřítelnici šarlatovou duši.*

*Ne, ne, Priame, tvrdšího nic není!
Paris lučištník
jako Kupido
svým šípem vnik'
do Achilovy paty.
Paris milený,
zlatovlasý a červený,
krásný Paris, bohyněmi hýčkané děcko,
toužící býti raději milencem ženy,
únosce Heleny, opustivší Řecko,
starého Priama syn sladce vytoužený,
lučištník Paris konečně objeven;*

*v jeho stopách válečný vůz letí rozechvěn:
na jeho pohlaví a mrtvých očích pasou se supi:*

*Heleno
na helenské
pláni
vyzvání
milování.*

*Osude, Osude, pod nímž vše úpí!
Piják lidské krve vypíjí svou daň,
řeckými těly poseta trojská pláň,
Osud má tytéž hody jako supi.*

*Zlý předku bohů, nic horšího tebe!
Helena však krásné oči otvírajíc:
— Osud, to je jen slovo, a v nebi není nic,
je-li mimo mé oči jaké nebe.*

*Bez bázně v tu propast modři zřete
a nezvratný rozsudek tam čtete:
Menelaos, Paris, manžel, milenec,
mrtvi jsou, pláň plna těl je skosených,
mým nohám jemnější tvoříc koberec,
koberec lásky, jenž chvěje se a žije;
často však chodím také v šatech zelených*

a to mi pak... nevím proč... krev milejší je.

— Helena je mrtva, opakoval si v mráкотách spánku „indián, tak velený Theofrastem“. Co mi z ní zbývá? Vzpomínka na její půvab, vzpomínka lehká, jemná a vonná, rozplývavý a rozkošný obraz živé ženy, skoro ještě rozkošnější než žena živá, neboť jsem si jist, že mě nikdy

neopustí, a jenom touha po nemožné věčnosti kalí a kazí pomíjející radosti milenců. Vzpomínku na ni budu vždy nosít s sebou, lehkou, vzdušnou, vonnou a nesmrtelnou trofej vzpomínky na ni, drahocenný přelud, jehož zvlněná a rozplývavá podoba zaplavuje jako rozkošnická saň laskáním svých chapadel mou hlavu a mé boky. Indiáne, tak veleběný Theofrastem, vždy a stále poneseš v sobě vzpomínku na ni, mírně krvavou, tak vonnou a lehkou a vzdušnou, budeš ji nosit jako indián, lovec skalpů... *její vlasy!*

A z nejhlubšího nitra tohoto muže tak abnormálního, že své srdce rozohnil teprve na ledovosti mrtvoly, zaznělo, vyrváno jakousi silou, přiznání této jistoty:

— Zbožňuji ji.

XIV.

LÁSKOU POSEDLÝ STROJ

V té chvíli, kdy Marcueil řekl: „Zbožňuji ji,“ Ellen nebyla už po jeho boku. Ellen nebyla mrtva.

Jenom omdlela nebo byla do bezvědomí vysílena rozkoší: ženy na takové věci neumírají nikdy.

Její otec s nechápavým úžasem přijal návrat chorého dítěte, opojeného, šťastného a cynického; a Bathybius, rychle povoláný, Bathybius přes škrabošku ženy a přes lékařské tajemství, a zvláště přes své profesionální předsudky potvrdil:

— Spatřil jsem – stejně, jako kdybych je byl měl pod mikroskopem nebo lékařským kukátkem – spatřil jsem tvář v tvář Nemožné.

Ale vysvobozené dívky mluvily a jejich žárlivost se mstila.

Virginie přišla k Elsonovi, velmi krásná, zázračně nalíčená, s čelem tak čistým a s očima tak nevinnými, že vypadala jako živoucí Pravda, a prohlásila:

— Doktor je starý blázen. Byly jsme tam po celou tu dobu. Nestalo se nic zvláštního. Ani druhého dne ještě nic nedělali, a když jsme se na ně dívaly, chtějíce nás nějak ohromit, milovali se třikrát a pak ona už nechtěla.

Z Elleny nemohli dostat jiného slova než:

— Miluji ho.

— Miluje tě? ptal se jí otec.

Byť bylo jakkoli veliké to zneuctění, jež indián způsobil, Američan měl na zřeteli jenom jeden jeho důsledek: bylo nutné, aby se Ondřej Marcueil oženil s jeho dcerou.

— Miluji ho, odpovídala na vše Ellen.

— On tě tedy nemiluje? řekl Elson.

Tento jeho předsudek zavinil z valné části tragické rozuzlení tohoto příběhu.

Bathybius, odzbrojený tím, co viděl, přispěl ve Williamu Elsonovi k vzniku té myšlenky: „To není člověk, to je stroj.“

Dodal starou větu, kterou si zvykl opakovat při každé příležitosti, když mluvil o Marcueilovi:

— Ten chlapík nechce nic vědět.

— A přece mou dceru jistě miluje, přemítal Elson, poděšený a zároveň praktický, schopný ukázat, kdyby bylo třeba, praktičnost až absurdní. Hled'te, doktore, věda zde přece jistě může něco udělat!

Bathybiusovu na hlavu postavenou vědu by dost dobře bylo možno srovnat s kompasem, jehož ručička krouží jako motovidlo a zastavuje se kdekoli, jenom směrem k severu nikdy. Lékařův mozek byl jistě asi v témž stavu jako dynamometr, rozbitý nedávno Nadsamcem.

— Dávnověk míval své nápoje lásky, řekl zasněně chemik. Bylo by třeba mít možnosti nalézt zase způsoby – staré jako lidská pověra – jimiž lze duši přinutit k lásce!

Arthur Gough, když se ho ptali na radu, řekl:

— Je v tom sugesce... hypnotismus... to je jisté, ale to je obor doktorův.

— Viděl jsem ho, jak ženu uspává... jak ji uspává... *in articulo mortis*... jeho vlastní smrti, protože se chystala vrazit mu do očí jehlici... Jeho oči povalí kdekoho... Myslím, že nikdo není tak šílený, aby se v noci díval do očí dvojímu světlu lokomotivy, která se na něho řítí?

— Vraťme se tedy, řekl Arthur Gough, k starým metodám. Svatí poustevníci znávali stroj, který odpovídá možná tomu, co chceme, soudíme-li podle tohoto místa z života svatého Hilariona, napsaného svatým Jeronýmem:

„Zajisté, tvá síla (Démone) je jistě velmi veliká, když jsi tak spoután a držen měděným pásem a lanem!“

— Nějaký elektromagnetický přístroj! řekl bez váhání William Elson.

Tak byl Arthur Gough, mechanik schopný sestavit vše povolán, aby vyrobil nejneobyčejnější stroj moderních časů, stroj, jehož účelem ne-

byly výkony fyzické, nýbrž ovlivňování sil, o nichž se do té doby soudilo, že jsou nepostižné: Stroj, který dovede probouzet lásku.

Byl-li Ondřej Marcueil nějaký stroj nebo nějaký železný organismus, schopný měřit se se stroji, společná práce inženýra, chemika a doktora by mohla pro největší záštitu měšťanské vědy, lékařství a lidstva postavit stroj proti stroji. Stával-li se ten člověk strojem, bylo obratem, nezbytným pro rovnováhu světa, třeba, aby nějaký jiný stroj vyráběl... duši.

Pro Arthura Gougha bylo sestrojení přístroje prosté. Nedal druhým dvěma učencům žádné vysvětlení. Vše bylo připraveno ve dvou hodinách.

Inspiroval se zkušenostmi Faradayovými: hodíme-li mezi dva póly silného elektromagnetu měděnou minci, peníz – z kovu nemagnetického – nemůže být ovlivněn, a přece nespadne: sklouzává pomalu, jako by nějaká hustá, lepkavá tekutina vyplňovala prostor mezi magnetickými póly. Nuže, odváží-li se člověk vložit hlavu místo mince – a Faraday, jak je známo, se toho pokusu odvážil – necítí naprosto nic. Neobvyčejné je právě to, že člověk tam necítí naprosto nic; a strašné je, že Nic znamenalo ve vědě vždy jenom „neví se, co“, nějakou netušenou sílu, X, možná smrt.

Jiný známý úkaz, který také přispěl k sestavení přístroje: zločinci bývají v Americe popravováni obyčejně elektrickým proudem o síle dvou tisíc dvou set voltů: smrt je okamžitá, tělo se praží a jeho strnule křečovitě záchvěvy jsou tak děsivé, že to vypadá, jako by stroj, který je zabil, dorážel na mrtvolu tak, že ji zase křísí. Nuže: je-li do člověka vpuštěn proud víc než čtyřikrát tak silný – to jest asi deset tisíc voltů – *neděje se nic*.

K objasnění toho, co bude následovat, poznamenejme, že voda, proudící z nádrží, poháněla na luranceském zámku dynamo o síle jednácti tisíc voltů.

Ondřej Marcueil, ještě stále pohroužený do malátné strnulosti, byl svými sluhy – sluhové všude poslouchají doktora, když prohlásí, že jejich pán je churavý nebo šílený – přivázán k lenošce; ruce a nohy mu byly roztaženy pomocí řemenů a na hlavu mu byl položen zvláštní předmět: jakási platinová, ozubená koruna, jejíž zuby byly obráceny

dolů. Vpředu a vzadu to vypadalo jakoby veliké démantové destičky: neboť koruna byla ze dvou částí, z nichž každá byla opatřena kupritovým polokruhovitým výběžkem, který byl vystlán napojenou hubkou, zajišťující vpravo i vlevo na spáncích kontakt; oba tyto kovové polokruhy byly od sebe izolovány silným pruhem skla, jehož konce nad čelem a nad záhlavím svítily jako polobroušené drahokamy. Marcueil se neprobudil, když ho pera těchto dvou bočních destiček zabořila na spáncích, ale právě v té chvíli snil o skalpech a o vlasech.

Doktor, Arthur Gough a William Elson se dívali, sami neviděni, ze sousední místnosti a korunovaný pacient, jehož ani neoblékli a jehož umělé zbarvení místy zmizelo, tak jako ztrácí svou zlatou barvu socha, poskytoval pohled tak málo lidský, že oba Američané, „vzdělaní v Bibli“ i v Novém Zákoně, potřebovali několik minut chladnokrevnosti a myšlenek na svou praktičnost, aby zapudili z mysli ten žalostný, nadpřirozený obraz Krále Židovského, korunovaného trním a přibitého na kříž.

Byla ta síla, kterou takto štváli, schopna svět obnovit, nebo zničit?

Závity elektrod, obalených gutaperčou a zeleným hedvábím, držely Nadsamce za spánky jako na uzdě; plazily se a mizely, prorážejíce zeď jako had, prokousávající si na útěku díru, někam směrem k praskavému hukotu dynamu.

William Elson, zvědavý učenec a praktický otec, chystal se pustit proud.

— Moment, řekl Arthur Gough.

— Co je? zeptal se chemik.

— To je, řekl inženýr, že je-li možné, že tento náš výmysl dá žádoucí výsledek... je také možné, že nedá výsledek žádný nebo nějaký jiný. A pak: bylo to sestrojeno trochu rychle.

— Tím lépe, bude to pokus, přerušil ho Elson a stiskl vypínač.

Ondřej Marcueil se nepohnul.

Vypadal, jako by měl pocity spíše příjemné.

Všichni tři pozorující učenci si řekli, že Marcueil jasně chápe, *co od něho ten stroj chce*, neboť právě v té chvíli ze sna řekl:

— Zbožňuji ji.

Stroj tedy pracoval podle výpočtů svých konstruktérů; ale stalo se něco nevyhlášeného, co však přece jen mělo mít místo v předběžných výpočtech.

Kdekdo ví, že jsou-li spojeny dva elektrodynamické stroje, ten z nich, jehož potenciál je větší, *nabíjí* stroj druhý.

V tom přirozeném spojení indiánovy nervové soustavy s těmi jednácti tisíci voltů, které možná už nebyly elektrické, ani chemik, ani doktor, ani inženýr nemohli zapřít zřejmost toho, že zde člověk byl silnější než Stroj, mající budit lásku.

Jak tedy bylo nutné matematicky předvídat, pakliže stroj opravdu vyráběl lásku, zde právě *stroj se zamiloval do člověka*.

Arthur Gough byl dvěma skoky dole u dynama, a zděšeně telefonoval, že opravdu stroj energii *přijímá* a že se neznámou, strašlivou rychlostí točí naopak.

— Jakživ bych nebyl řekl, že je to možné... jakživ... ale je to vlastně docela přirozené, bručel doktor: v těchto dobách, kdy kov a stroj jsou všemocné, je jistě třeba, aby člověk, chce-li i nadále žít, stal se silnějším než stroje, stejně jako býval silnější než dravá zvěř... Prosté přizpůsobení prostředí... Ale tento muž zde je jistě první člověk budoucích věků...

Arthur Gough zatím docela mechanickým pohybem – ježto byl stejně jako ti dva druzí člověk praktický – aby tato neočekávaná energie nepřišla nazmar, spojil dynamo s baterií akumulátorů...

Hned potom se vrátil nahoru a už spatřil strašné divadlo: buď že Nadsamcovo nervové napětí dosáhlo výkonnosti příliš neslýchané, nebo snad proto, že naopak ochablo (možná proto, že se už probouzel) a že akumulátory, právě jím nabitě, nabyly převahy a vracely teď nazpět své přebytky, nebo z jakékoli jiné příčiny: platinová koruna se do běla rozžhavlala.

V jakémsi paroxysmu bolestného úsilí Marcueil zpřetrhal řemeny, jimiž měl spoutána předloktí a vztáhl ruce k hlavě; koruna – patrně vinou vadné konstrukce, kterou pak William Elson trpce vyčítal Arthuru Goughovi – skleněný pás nedostatečně silný nebo příliš snadno tavitelný – koruna se zkřivila a potom uprostřed praskla.

Kapky roztaveného skla se jako slzy řinuly na Nadsamcovu tvář.

Mnohé z nich při dopadu na zem prudce vybuchovaly jako batavské slzy.

Je známo, že sklo, roztavené a za jistých podmínek zvlhčené – zde navlhčené okyselenou vodou kontaktních hubek – mění se ve výbušné kapky.

Všichni tři schovaní pozorovatelé jasně uviděli, jak se koruna hýbe a jak, proměnivši se v rozžhavený chrup, hryže muže všemi svými zuby do spánků. Marcueil zařval a vyskočil, přetrháváje i poslední pouta a elektrody, jejichž spirály za ním svištěly.

Marcueil se řítí po schodech dolů... Tři učenci pochopili, jak žalostně tragický je pes, mající na ocase uvázaný starý kastrol.

Když vyšli před dům, viděli už jenom šklebící se siluetu, kterou bolest nadlidskou rychlostí štvála sem tam stromořadím, která se ocelovou pěstí chytla mřížoví, toužíc jen utéci a brániti se, a která vyrazila dvě silné mříže pevného plotu.

Ve vestibulu zatím zpřetrhané dráty poskakovaly, zabivše jednu ranou přiběhnuvšího sluhu a zapálivše čaloun, který bez jediného vzplanutí s potměšilou pomalostí shořel, vypadaje, jako by se olizoval ohnivým jazykem.

A tělo Ondřeje Marcueila, celé nahé a místy rudě zlaté, zůstalo ovinuto kolem tyčí v mříži – nebo naopak s mřížemi, obtočenými kolem těla...

Tam umřel Nadsamec, propleten železem.

Ellen Elsonová byla vyléčena a provdána.

Svolila k manželství s jedinou podmínkou: že manžel bude schopen udržovat svou lásku v rozumných mezích lidských sil...

Najít takového manžela, to byla... „pouhá hra“.

Obratným klenotníkem si do prstenu, který věrně nosí, dala místo perly vsadit jednu ze ztuhlých Nadsamcových slzí.

Alfred Jarry
Nadsamec
Moderní román

Edice Klasická světová próza
Překlad Jaroslav Zaorálek
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 22. 8. 2018

ISBN 978-80-7602-251-5 (epub)
ISBN 978-80-7602-252-2 (pdf)
ISBN 978-80-7602-253-9 (prc)